

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΣΥΝΕΧΩΣ ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1907

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ

ΕΥΓΕΝΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

ΕΤΟΣ ΙΧΤ' ΑΘΗΝΑΙ ΙΟΥΛΙΟΣ 1923

ΤΕΥΧΟΣ 189

ὠνειρεύοντο τὸν πλοῦσιο γαμβρό, ἤρχισαν γὰρ διαδίδουν ἢ μίαν τὴν ἑνὰ καὶ ἢ ἄλλη τὸ ἄλλο ἐναντίον τῆς καλῆς καὶ ἀθώας Βέργως. Τὴν ἔλεγον κουρκουούρα, τὴν ἔλεγον γυρίστρα, κακοκοικουρά καὶ τόσα ἄλλα ἀκόμη, τὰ ὁποῖα δὲν ἐβράδυναν καὶ μέχρι τοῦ Δήμου γὰρ φθάσαν. Ἐκεῖνος ὅμως μὲ τὴν πεποιθῆσι καὶ τὴν τρέλλα ἐρωτευμένον, δὲν ἔδωκε καμμία προσοχὴ εἰς ὅλα αὐτὰ καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγο ἔκαμε τοὺς γάμους του, χωρὶς τὴν θέλῃσι ἀκόμη τῆς μητέρας του καὶ τῆς ἀδελφῆς του.

Ἡ μητέρα του, ἡ κυρὰ Δεοποιινιώ, ὅπως τὴν ὠνόμαζαν ὄλοι, μιὰ κορτὴ καὶ σιουφνὴ γρηὴ μὲ γούνα τὸν χειμῶνα καὶ ἀλλάζοντο ἐπανωφόρι τὸ καλοκαίρι, μὲ μαῦρο μεταξωτὸ μαντήλι εἰς τὸ κεφάλι, τὸ ὁποῖον φοροῦσε πάντα μὲ ἓνα τρόπο ἰδιαίτερον, ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τοῦ κατὰλαβε τὴν σκέφι τοῦ Δήμου τῆς, κάθε τρόπο μετεχειρίσθη διὰ τὰ πόν κάμη γὰρ ἀλλάξῃ γνώμη. Αὐτὴ πρώτη διέδιδε τὰς περισσοτέρας κατηγορίας ἐναντίον τῆς Βέργως· δὲν ἐφαντάζετο ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ μονάρχιδου παιδιοῦ τῆς ἦτο τόσο βραδεία. Δὲν κατώρθωσε ὅμως καὶ αὐτὴ τίποτε. Ὁ Δήμος ἔκαμε μίαν ὥρα ἀρχήτερα τοὺς γάμους του διὰ τὰ δεῖξῃ εἰς ὄλους ὅτι τὴν Βέργω του τὴν εἶχε τόσο ψηλά, ὥστε καμμία κακογλωσσία δὲν ἦτο δυνατὸν γὰρ τὴν φθάσῃ.

Καὶ τότε ἡ μητέρα του καὶ ἡ ἀδελφὴ του, ἀπὸ ἀνάγκη πλέον, ἔκρουσαν τὰ ἀληθινὰ αἰσθηματὰ των, καὶ μὲ προσποιητὴ χαρὰ ἐδέχθησαν εἰς τὸ σπῆτι τὴν νύφη των. Ἡ καλὴ Βέργω τὸνναντίον, ἡ δειλὴ, ἡ ἐντροπαλὴ καὶ ἀβγαλιτὴ κόρη, ἡ ὁποία δὲν ἐγνώριζεν ἀκόμη τὴν κακίαν τῶν ἀνθρώπων, εἰσῆλθεν εἰς τὸ σπῆτι τῆς Κυρὰ-Δεοποιινιώς μὲ τὸν πόδο γὰρ τὴν ἀγαπήσῃ ὡς μητέρα καὶ τὴν κόρη τῆς ὡς ἀδελφῆ. Πρὸ πάντων εἶχε διαρκῶς εἰς τὸν νοῦ τῆς τὰς συμβουλὰς τῆς ἀγαπημένης μητέρας τῆς γ' ἀφῆσῃ καλὸ ὄνειρον. Ὅλη ἡ γειτονία ὅμως καὶ ἀκόμη οἱ φίλοι καὶ οἱ γνωστοὶ τῶν δύο σπητιῶν, ὅσοι ἐγνώριζον τὴν δυστροπίαν καὶ τὴν γροσουσιὰ τῆς Κυρὰ-Δεοποιινιώς—καὶ τὴν ἐγνώριζον ὄλοι εἰς τὴν μικρὰ πόλιν—ἐπερίμεναν τώρα πλέον τὴν στιγμήν ποῦ θὰ ἐξέσπα τῆς πεθερᾶς ἡ ὀργὴ καὶ θὰ ἐξέσπα βέβαια εἰς τῆς ἀθώας νύφης τὸ κεφάλι.

Τὰς πρώτας ἡμέρας ἡ Βέργω μὲ τὴν πεθερὰ τῆς καὶ τὴν Τρισεύγεννη, τὴν κουνιάδα τῆς, ἔζησαν ἡσυχά. Ὁ Δήμος ἀγαποῦσε πολὺ τὴν γυναῖκα του, ἀλλὰ δὲν ἐφανέρωνεν οὔτε τὴν τόση ἀγάπη του, οὔτε τὴν ἐπίμησιν του πρὸς αὐτήν, διότι κατὰ τὰς παραδόσεις καὶ κατὰ τὴν γνώμην ἰδίως ὄλων τῶν γεροντιότερων, ὅσοι εἶχαν τὴν καλωσύνην γὰρ δίδουν δωρεὰν τὰς συμβουλὰς των εἰς τοὺς νέους, δὲν ἔπρεπε γὰρ δίδουν πολὺν ἄδρος εἰς τὴν γυναῖκα. Καὶ ὁ Δήμος λοιπὸν, ἂν καὶ διέφερεν εἰς πολλὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους νέους διότι εἶχε

κάποια ἀνάπτυξι ἀνωτέρα, ἐνόμιζε ὅτι δὲν ἔπρεπε γὰρ ταπεινωθῆναι ἀπέναντι τῆς γυναῖκας του καὶ χωρὶς γὰρ ἔρεται ἀπότομα πρὸς αὐτήν, ἐκράτει πάντοτε τὴν θέσιν του ἀπέναντι τῆς. Ἡ Βέργω, περιορισμένη καθὼς ἦτο ἀπὸ τὸ σπῆτι τῆς, μὲ βραδείαν ριζωμένην τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ Δήμος ἦτο πλέον δι' αὐτὴν κύριος καὶ ἀδέντης, ἀλλὰ καὶ μὲ βραδείαν τὴν πεποιθῆσι εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ ἀνδρός τῆς, εὗρισκε τὴν ζωὴν γλυκειὰ καὶ ἐπίστευεν ὅτι ὅλα τὰ χρόνια τῆς ζωῆς τῆς θὰ περνοῦσαν ὁμοίως.

Μόλις ὅμως μίαν ἑβδομάδα εἶχε περάσῃ καὶ ἡ Κυρὰ-Δεοποιινιώ, ὡς γὰρ ἐβαρέθη πλέον αὐτὴ τὴν ἡρεμία, ἐξύτησεν ἓνα πρῶτον ἐξαργυρωμένην. Κατὰ τὴν συνήθειάν τῆς, ἐπεσιτάτησεν εἰς ὅλα μόνῃ τῆς, ἐκτύπησε τὸ σπῆτι τῆς, ἐτάισε τῆς κόπιες τῆς, ἄρμεξε τὴν κατσίκα τῆς, ἔσειτε τοὺς ψωμοὺς εἰς τὸν φούρνον καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Τρισεύγεννης καὶ μιᾶς μικρᾶς ψυχοκόρης ἔβαλε τὸ φαγὶ διὰ τὸ μεσημέρι. Ὅλα αὐτὰ ἐγίνοντο πάντοτε ἀπὸ τὴν ἐργατικὴν Κυρὰ-Δεοποιινιώ, χωρὶς ποτὲ γὰρ τὰ εὖρον πλῆθι ἢ κουραστικά ἢ ταπεινωτικά καὶ ἀνάξια τῆς θέσεώς τῆς. Τώρα ὅμως ὅπου ἦτο μαζὴ τῆς καὶ ἡ Βέργω, ἤρχισεν γὰρ εὐρίσκει πλέον ὅτι αὐτὴ ἐταπεινώνετο γὰρ ἐργάζεται μέσα εἰς τὸ σπῆτι, ἔβου ἔζη καὶ ἡ νύφη τῆς. Μὲ γογγυσμούς καὶ τὸ πρῶτον ἐκεῖνον ἔκαμε ὅλα αὐτὰ καὶ κάθε φορὰ ποῦ περνοῦσε πρὸ τοῦ δωματίου τῆς Βέργως ἔρριπεν ἄγρια καὶ ἀνυπόμονα βλέμματα. Μετ' ὀλίγον, ὅταν ὁ Δήμος ἐτοιμάσθη καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν ἀγορὰν, ἡ Βέργω ἐπῆγε τὸ πλέξιμό τῆς, ἐπῆγε μέσα εἰς τὴν «γωνίαν»—ὅπως ὀνομάζον ἐκεῖ τὸ θερμὸν χειμερινὸν δωμάτιον—ἐκάθησεν ἀμέριμνη καὶ ἤρχισεν γὰρ κάμῃ τὴν ἐργασίαν τῆς. Ἐπειτα ἀπ' ὀλίγας στιγμῆς ἦλθαν εἰς τὴν γωνίαν ἡ Κυρὰ-Δεοποιινιώ καὶ ἡ Τρισεύγεννη μὲ τὴν ἀπόφασιν γὰρ τὰ ποῦν μιὰ φορὰ εἰς τὴν νύφη. Ἡ Βέργω καθὼς τὰς ἤκουσε διέκοψε τὸ πλέξιμό τῆς καὶ μὲ χαρωπὸ πρόσωπον τὰς ἐδέχθη.

— Καλημέρα μητέρα, καλημέρα Τρισεύγεννη.

Ἡ Κυρὰ-Δεοποιινιώ ὅμως, χωρὶς γὰρ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν καλημέραν τῆς νύφης τῆς, ἔδωσε τὰ χέρια εἰς τὴν μέσην τῆς, ἐπλησίασε περισσότερο καὶ μὲ τόσον ἀπότομον εἶπε :

— Ἄκου γὰρ σοῦ πῶ νύφη. Ὡς ἐδῶ ἦσαν τὰ χάρδια, ὡς ἐδῶ ἦσαν ἡ περιποίησις. Εἴμασθε κ' ἐμεῖς νιόνυφες, εἴχαμε κ' ἐμεῖς πεθερὰ, ἀλλὰ τὴν τρίτην μέραν δὲ μᾶς ἀφῆσε, δὲν ἔγινε γὰρ μᾶς δουλεύτρα, μᾶς ἐοῖκωσε μὲ τὸ ραβδί, ποῦ λέει ὁ λόγος, καὶ ἐπῆραμε τὸ σπῆτι ἀπάνω μας.

— Μὰ, μητέρα...

— Δὲν ἔχει μὰ καὶ ξεμά. Αὐτὸ ποῦ σοῦ κουβεντιάσω θὰ κάμῃς. Κ' ἐμεῖς γὰρ ξέρης εἴμασθε ἀρχοντοπούδες. Εἴχαμε πρῶτα τραναχτή, πήραμε ταψιά καὶ καλάνια, πήραμε ἀμπέλια καὶ χωράφια, ἐνῶ σοῦ δὲν μᾶς ἔφερες μήτε ἓνα σκουτί.

— Ὁ γυῖός σου ἔτσι μὲ ἤθελε καὶ οὐκ ἤμουν γιωχὴ ἄς μὴ μ' ἔπρεπε, ἦλθεν εἰς τὸ στόμα τῆς Βέργως γὰρ τῆς ἀπαντήσῃ· ἀλλὰ θυμῆθηκε ἔξαφνα τὰ λόγια τῆς μητέρας τῆς : «παιδί μου, γὰρ βγάλῃς καλὸ ὄνειρον», καὶ χωρὶς λέξι γὰρ τῆς ἔκοψε τὸ κεφάλι.

— Καλὲ πὲς καὶ τὸ ἄλλο, εἶπε καὶ ἡ Τρισεύγεννη, ὅτι νύφη ποῦ δὲν τὴν θέλει ἡ πεθερὰ καὶ σκλάβαν γὰρ γίνῃ δὲ γτάει καὶ τοῦ λόγου τῆς μᾶς ἦρθε στὰ ξένοιαχια.

Ἡ φιλότιμη Βέργω ὅταν ἤκουσε καὶ αὐτὰ τὰ λόγια ἐνόμισεν ὅτι ὅλο τὸ αἷμα τῆς καρδιᾶς τῆς ἀνέβη εἰς τὸ κεφάλι· ἤθελε τὴν φορὰ αὐτὴ γὰρ δώσῃ τὴν ἀπάντησιν ποῦ ἔπρεπε εἰς τοὺς κακοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους ποῦ δὲν ἦσαν εἰς θέσιν γὰρ καταλάβου τὴν καλωσύνην τῆς. Θυμῆθηκε ὅμως καὶ πάλιν τὰ λόγια τῆς μητέρας τῆς, θυμῆθηκε τὰς πτωχὰς ἀδελφὰς τῆς καὶ μὲ τὴν πεποιθῆσιν ὅτι κάμει τὸ καθήκον τῆς δὲν ἔβγαλε λέξι ἀπὸ τὰ χεῖλη τῆς. Οὔτε εἰς τὸν Δήμον ἐφανέρωσε τὸ παραμικρὸν καὶ ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην ἔγινε πλέον ὑπερήτρια εἰς τὸ σπῆτι τοῦ ἀνδρός τῆς.

Ἡ Κυρὰ-Δεοποιινιώ ὅμως δὲν εὗρισκεν ἀρετὰ ὅλα αὐτὰ· ἤθελε κάθε ταπεινώσει διὰ τὴν νύφη τῆς. Ὁ καλὸς τρόπος καὶ ἡ ὑπακοὴ τῆς Βέργως τὴν ἐξηρέθησαν περισσότερο ὅσον καλὴ καὶ γλυκειὰ ἐδεικνύετο ἐκεῖνη, τόσον κακὴ καὶ δόξαση ἐγίνετο αὐτή. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ αὐτὴ Βέργω, ἐνῶ ὑπέκρινεν εἰς ὅλα καὶ χωρὶς γογγυσμὸν ἔκαμεν ὅλας τὰς θελήσεις καὶ τὰς ἰδιοτροπίαις τῆς πεθερᾶς καὶ τῆς ἀνδραδέλφης τῆς, δὲν εὗρισκε ποτὲ ἡσυχίαν καὶ εὐχαρίστησιν.

Ὅλα ὅσα συνέβαινον εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Δήμου δὲν ἔμενον βέβαια μυστικά· αἱ γειτόνισσιν ἤρχισαν μετ' ὀλίγον γὰρ φλυαροῦν.

Εἰς τὴν μικρὰν ἐπαρχιακὴν πόλιν, εἰς τὴν ὁποία ἦσαν τόσον σιγαίαι αἱ φιλονεικίαι μεταξὺν πεθερῶν καὶ νυφῶν, καὶ μάλιστα ὅταν συνέβαινον ἡ πεθερὰ γὰρ εἶνε ὡσὺν τὴν Κυρὰ-Δεοποιινιώ, εἰς τὴν μικρὰν ἐπαρχιακὴν πόλιν ὅπου πολλὰς φορὰς σπεύδουν οἱ γείτονες καὶ τὰς χωρίζουν, ἔκαμε μεγάλη αἰσθησις ἡ συμπεριφορὰ τῆς Βέργως. Ὅλοι ὠμιλοῦσαν μὲ λόγια κολακευτικὰ δι' αὐτήν. Αἱ μητέρες τὴν δεικνύουν πλέον ὡς παράδειγμα εἰς τὰς θυγατέρας των καὶ αἱ πεθεραὶ εὐχονται γὰρ τῆς ὁμοιάζουσαν αἱ νύφαι των.

Αὐτὸ ὅμως ὅσον εὐχαρίστησιν τὴν μητέρα τῆς Βέργως, τόσον ἐξαργύωνε τὴν πεθερὰ τῆς. Ἡ κακογλωσσία τῆς δὲν κατώρθωσε γὰρ καταστρέψῃ τὸ καλὸ ὄνειρον τῆς νύφης τῆς. Δὲν ἔμενε λοιπὸν ἄλλο παρὰ γὰρ τὴν διαβάλλῃ εἰς τὸν ἀνδρα τῆς, καὶ χάριν αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ, διὰ γὰρ καταστρέψουσαν κατὰ τὰ σχέδιά των, ἡ Κυρὰ-Δεοποιινιώ καὶ ἡ κόρη τῆς ἐπέρασσαν νύχταις ὀλοκλήρους χωρὶς γὰρ κλείουσαν τὰ μάτια των.

Εἰς τὴν μικρὰν πόλιν, ὅπως εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας, κατὰ τὰ μέτρα τοῦ Σεπτεμβρίου, κάθε οἰκογένεια, πλοῦσια ἢ πτωχὴ, θὰ κατασκευάσῃ τὴν μουσταλευριά καὶ τὰ σουτζούκια τῆς. Δι' αὐτοὺς ἡ μουστοπῆκτη ἢ τὸ μελιτοπῆ—ὅπως τὴν ὀνομάζουν—ἀναπληθύνει τὸν χειμῶνα κομπότες, φονιὰν τοῦ αἵματος καὶ κάθε οἰκοδόμοινα καταβάλλει ἰδιαίτερα προσοχὴ καὶ φροντίδα διὰ γὰρ ἐπιτύχῃ αὐτὸ τὸ σπουδαῖον ἔργον. Τὰ γραῖδια συνάξονται ἐκεῖ καὶ δίδουν τὰς συμβουλὰς των, τὰ παιδιά τῆς γειτονίας τρέχουν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἐπιτομία γὰρ γλύφουν εἰς πρώτην εὐκαιρίαν τὴν κουτάλα ἢ γὰρ ὀρμίσουν εἰς τὸ καζάνι. Εἰς τὴν ἀλλήν κάθε σπητιοῦ γίνεται ὁμοίως πανηγύρι, τὸ ὁποῖον τελειώνει ἀφ' οὗ κενώσονται εἰς μεγάλα ταψιά τὸ ἐξάισιον—κατὰ τὴν γνώμην των—αὐτὸ κατασκευάσμα, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ μούστο, ἀλεύρι καὶ καρύδια, ἢ καμμία φορὰ ἀπὸ μέλι, ἀλεύρι καὶ νερό.

Καὶ ἡ πτωχὴ Βέργω λοιπὸν ὑπεχρεώθη γὰρ κάμῃ τὴν μουσταλευριά τῆς. Ὁ μούστος, τὸν ὁποῖον ὁ Δήμος εἶχε πληρώσῃ ἀκριβὰ-ἀκριβὰ, ἐφῆσεν καὶ ἡ Βέργω, ἀφ' οὗ τὸν ἔβρασε καλὰ, ἐφῶνασε καὶ τῆς ἄλλαις διὰ γὰρ τὸν δέσσειν. Ἡ Κυρὰ-Δεοποιινιώ καὶ ἡ κόρη τῆς εἶχαν προσχεδιάσῃ ὅλα. Ἦλθαν γὰρ τὴν βοηθήσασιν μὲ φωναῖς καὶ μαλώματα. Καὶ ὅχι μόνον τὴν ἐσώσισαν εἰς τὸ μέτρον, ἀλλ' ἐνῶ ἡ Βέργω ἔρριπτε τὸ ἀλεύρι, ἡ Τρισεύγεννη ἔβαλε μὲ τρόπο σιάντη καὶ ἡ Κυρὰ-Δεοποιινιώ ἔχυνε νερό εἰς τὸν μούστο, ὥστε εἰς τὸ τέλος ἡ μουστοπῆκτη κάθε ἄλλο ἔγινε παρὰ μουσταλευριά.

Πρώτη ἡ πεθερὰ, μὲ κρυφὴ χαρὰ, ἠθέλησε γὰρ δοκιμάσῃ ἂν ἔδωσε καλὰ καὶ ἀμέσως ἐπέταξε μὲ θυμὸν τὴν κουτάλα.

— Τί εἶνε αὐτό; Τί εἶνε αὐτό; Ἐκράξεν ἄγρια πρὸς τὴν Βέργω.

— Ποιό; ... ἠρώτησεν ἐκεῖνη μὲ φόβον.

— Μουσταλευριά ἐγίτιασε ἐπὶ ἡ τσαρούχι;

— Πῶς;

— Βάλε λοιπὸν στὸ στόμα σου γὰρ γὰρ καταλάβῃς. Μὰ κακὸ γὰρ σοῦθη, τί ἔκαμες λοιπὸν τόση ὥρα.

— Ἀλήθεια, ἐμθύρῃσε καὶ ἡ Βέργω, ἀφ' οὗ ἐδοκίμασε καὶ αὐτή. Γιατί ἔγινε ἔτσι;

— Γιατί; γιατί τὴν ἐχάλασε, προκομμένη μου, τῆς εἶπεν ἡ Τρισεύγεννη. Ἐμὰς ρωτῆς ἀφ' οὗ τὴν ἐγίτιασε σοῦ; Ἀλλὰ τί γὰρ σοῦ κάμῃ, μητέρα, μήπως ἐγίτιασε καὶ ἄλλοτε; Πρώτη φορὰ στὴν ζωὴν τῆς εἶδε μουσταλευριά, ἀφ' οὗ στὸ γιωχικό τῆς δὲν ἔμπαινε μήτε παληοταίπουρο, θὰ εἶχε καὶ μούστο;

Ἡ Βέργω σαστισμένη ἤκουεν ὅλα αὐτὰ καὶ δὲν εὗρισκε λόγια γὰρ δικαιολογηθῆναι.

Τὴν στιγμήν αὐτὴ ἦλθε καὶ ὁ Δήμος.

Τὸ σχέδιον τῆς Κυρὰ-Δεοποιινιώς εἶχε ἐπιτύχῃ περισσότερο ἀπὸ ὅτι περιμένε.

— Δημο, Δημο! τοῦ ἐφώνησαν ἀμέσως καὶ αἱ δὲ ἐλα νὰ καμαρώσης τὴν προκομμένη τὴν γυναῖκά σου.

— Τί ἔκαμε; ἠρώτησεν ἐκεῖνος μὲ τόνο ἄγριο, διότι ἤθελε νὰ φανῆ ἀσπηρός.

— Πᾶνε τὰ ἔξοδα, παιδί μου, ἐξηκολούθησεν ἡ μητέρα του. Ναι, παιδί μου, ἄκουσε τὴν μάνα σου ποῦ σὲ πονεῖ καὶ πρώτη φορά τῶρα θὰ σοῦ φανερώσῃ τὴν ἀλήθεια. Δημό μου, εὐδὲν ἐλίπες τῆς προκοπῆς γυναῖκα. Γιατί δὲν εἶνε ἡ πρώτη φορά ὅπου μᾶς κάνει αὐτὰ ἡ Βέργω. Ὡς τῶρα σὺν καλῇ πεθερᾷ τὴν ἐσκέπασα σὺν μητέρα της, μὰ τῶρα ποῦ εὐρέθηκες μπροστὰ ὅλα θὰ σὲ μολογήσω. Ἄκουσε, παιδί μου, ἂν μαγερέψῃ θὰ πετάξουμε τὸ φαί, ἂν οὐγγυρίσῃ θ' ἀφανίσῃ τὸν κόμο ἀπὸ τῆς ζημιάς, ἂν βοηθήσῃ σὴν πλοῦ θὰ κάψῃ ἄδικα τὰ ξύλα, θὰ κομματιάσῃ τὰ ρούχα καὶ τίποτα δὲν θὰ κάψῃ, νὰ, ὅπως καὶ σήμερον μὲ τὰ τρελλοκαμώματά της, ποῖος νὰ τ' ἀρκώσῃ καὶ νὰ μὴ φρίξῃ καὶ νὰ μὴ μᾶς κινή ρεζίλι—μᾶς ἐχάλασε καὶ τὴ μουσούπητα.

Ὁ Δημοσ εἰς τὸ ἄκουμα τῶν λόγων αὐτῶν τῆς μητέρας του—διότι εἶχε καὶ αὐτὸς κατὰ βάθος ὅλος τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰς μικρότητάς της—ἐστράφη ἄγριος πρὸς τὴν Βέργω καὶ τῆς εἶπε:

— Ἄν πρόκειται ἐσὺ, ἀχαῖρευτη, νὰ μὲ καταστρέψῃς, τῶρα σὲ στέλνω πίσω σὴν μάνα σου.

Ἡ Βέργω, μὲ γεμάτα δάκρυα τὰ μάτια, μὲ φουσκωμένη ἀπὸ παράνοια τὴν καρδιά, χωρὶς λέξει νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὰ ἄδικα λόγια τοῦ ἀνδρός της, ἀπεμακρύνθη οἰγὰ-οἰγὰ πρὸς τὸν κῆπο. Ἡ ἡμέρα ἦτο πρὸς τὸ τέλος της καὶ μία ἡσυχία ἐβασίλευε παντοῦ. Ἡ Βέργω ἐκάθησε εἰς μία γωνία, ἐκάλυψε τὸ πρόσωπο μὲ τὰ χέρια της καὶ ἔκλαισε πικρά. Ὅσον ὑπέφερεν ἀπὸ μόνῃ τὴν πεθερὰ της, ὑπέφερε μὲ ὑπομονή ἀφοῦ ὅμως καὶ ὁ Δημοσ ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ τὸ μέρος τῆς μητέρας του, αὐτὸ βαθεῖα, βαθεῖα τὴν ἐπλήγωσε. Καὶ ὅμως ἤξευρε ὅτι δὲν ἦτο κακὸς καὶ μιὰ στιγμή τῆς ἤλθεν ἡ ἰδέα νὰ τρέξῃ κοντὰ του καὶ νὰ τοῦ ὁμολογήσῃ ὅλα. Ἀλλὰ ἤλθαν εἰς τὸ νοῦ τῆς μιὰ φορά ἀκόμη τὰ λόγια τῆς μητέρας της: «Ὅτι σοῦ κάνει ἡ πεθερὰ σου, μὴ τὸ πῆς ποτὲ σὶν ἄνδρα σου καὶ προσπάθησε νὰ ἀποκτήσῃς καλὸ ὄνομα». Ἐβλεπε πόσο δύσκολα εἰς τὴν ἐκτέλεσι ἦσαν αὐτὰ τὰ λόγια, ἔβλεπε πόσον βασιαιμένη ἦτο ἡ ζωὴ της. Ἡ ἀπελπισία τῆς ἐσφριγγε πολὺ τὴν καρδιά. Τὰ δάκρυα δὲν ἔκαμαν ἐλαφρότερον τὸν πόνο της.

Σιγὰ-οἰγὰ ἐφθασεν ἕως τὴν ἐξώπορτα, ἀκούμβησε τὸ κεφάλι εἰς τὸν τοῖχο καὶ ἀφηρημένη ἔβλεπε νὰ περνοῦν οἱ διαβάται. Ἐξαφνα ἀπὸ τὴν γωνία τοῦ ὁρόμου ἐφάνη ἡ μητέρα της. Ἡ Βέργω ἐδοκίμασε μεγάλη ἀνακούφισι καὶ ἔτρεξε κοντὰ της καὶ τὴν ἐφίλησε καὶ τὴν ἔσφιξε δυνατὰ σὴν ἀγκαλιά της.

— Βέργω μου, παιδί μου, τῆς εἶπεν ἡ μητέρα της χαρούμενη, φίλησέ με πολλαῖς φοραῖς σήμερον.

— Γιατί, μητέρα μου;

— Ἄκου τὴ χαρὰ μου, Βέργω μου, νὰ χαρῆς καὶ σὺ. Σήμερον μοῦ ἦσαν προξενιά ἀπὸ μέρος καλὸ καὶ ἀνέλπιστο καὶ μοῦ ζήμωσεν τὴν Μέλπω μας. Τὸ καλὸ ὄνομα τῆς Βέργως σου, μοῦ εἶπαν, παντρεύει καὶ τὴ Μέλπω παιδί μου, νὰ μοῦ ζήσης.

— Χαλάλι λοιπὸν τὰ βράσά μου, χαλάλι οἱ πόνοι μου! ἀπήνησε μὲ χαρὰ ἡ Βέργω. Καὶ ἐκεῖ εἰς τὴν οἰγαλιά τῆς νεκτός, ἐνῶ ἕνα ἀεράκι δροσερὸ ἔσειε τὰ πρόσινα φύλλα τῆς κληματαριάς, ἡ Βέργω ἀνεκούφισε τὴν καρδιά της καὶ διηγῆθη ὅλα εἰς τὴν μητέρα της.

Ἀφοῦ ὑπανδρεύθη ἡ Μέλπω, ἡ Βέργω προσπάθησε νὰ ὑψώσῃ λίγο τὸ κεφάλι καὶ νὰ δείξῃ λίγη θέλησι καὶ νὰ λάθῃ καὶ αὐτὴ λίγη ἐξουσία. Ματαίως ὅμως, διότι ἡ Δεσποινιῶ εἶχε γίνῃ πλέον ἄγριος τύραννος, ὁ ὅποιος δὲν ἄφινε οὔτε μία στιγμή ἡσυχίας εἰς τὸ θῆμά του. Ἰδίως ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποῦ ὁ Δημοσ ἀνεχώρησεν εἰς ταξεῖδι διὰ τὰς ὑποθέσεις του, ἡ Βέργω ἐδοκίμαζε μεγάλα βράσνα ἀπὸ τὴν κακὴ πεθερὰ της, ἡ ὁποία εἶχε διπλασιάσῃ τὴν κακία της καὶ τὴν προστυχία της, διὰ νὰ ἀναπληρώσῃ φαίνεται καὶ τὴν κόρη της τὴν Τρισεύγενη, τὴν ὁποίαν εἶχαν ὑπανδρεύσῃ εἰς τὸ μεταξὺ. Ἡ Βέργω ἦτο εἰς ἀπελπισία. Δὲν ἀντεῖχε πλέον εἰς αὐτὴ τὴ ζωὴ. Πολλαῖς φοραῖς, μὲ τὰ μάτια πλημμυρισμένα ἀπὸ δάκρυα, ἐσκέπτετο μὲ τί μέσον θὰ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τὰ δεσμὰ αὐτὰ. Σχέδια πολλὰ τῆς ἤρχοντο εἰς τὸν νοῦν, πολλὰ ἀπεφάσιζεν, ὡς καὶ νὰ τὰ εἶπῃ πλέον ὅλα εἰς τὸν ἄνδρα της, ἀλλὰ καὶ τίποτε δὲν κατώρθωνε νὰ πραγματοποιήσῃ.

Ἐξαφνα μιὰν ἡμέρα, ἐνῶ ἐπῆγεν εἰς τὸ δωμάτιο τῆς πεθερᾶς της διὰ νὰ τῆς ζητήσῃ καὶ τὴν εἶρε, καθὼς ἦτο κοντὴ-κοντὴ, μέσα εἰς μιὰ μεγάλη σεντιούκα—ἀπὸ ἐκεῖνας ποῦ εἶχεν ἄλλοτε κάθε παλαιὸ σπῆτι—νὰ ζητῆ σκυμμένη μὲ μεγάλη προσοχὴ ἕνα παλαιὸ μεταξωτὸ φόρεμα καὶ νὰ μορμουρίζῃ διαρκῶς, διότι ἐνόμιζεν ὅτι τὸ ἔχει πάρῃ ἡ νύφη της.

Ἡ Βέργω, καθὼς τὴν εἶδε χαμμένη μέσα ἐκεῖ καὶ τὴν ἤκουσε νὰ τὰ ἐξῆ πάλι μαζὶ της, ἐπῆρεν, ἀπὸ τὴν ἀπελπισία της, μιὰ ἐξαφνικὴ ἀπόφασιν ἐπλησίασε οἰγὰ-οἰγὰ πρὸς τὴν σεντιούκα καὶ προτοῦ προφθάσει ἡ πεθερὰ της νὰ τὴν καταλάβῃ, ἔσφιξε τὸ σκέπασμα καὶ τὴν ἔκλεισε μέσα.

Μιὰ κραυγὴ φοβερὰ ἐφθασε τότε ἀπὸ τὸ βάθος τῆς σεντιούκας. Ἡ Κυρὰ-Δεσποινιῶ σὺν τρελλῇ ἐφώνησεν εἰς βοήθειαν.

— Βοήθεια; Βοήθεια; ἀπήνησεν ἡ Βέργω, ὅχι, δὲν θὰ σοῦ δώσω. Μὲ ἐβασάνισες τόσο, ὥστε καὶ νὰ σὲ σκοτώσω δὲν θὰ κολαστώ.

— Νύφη μου χρυσοῦ, πνίγομαι...

— Αὐτὸ δὰ θέλω καὶ γώ, νὰ πνιγῆς.

— Χρυσὴ μου νυφούλα, ἐσὺ δὲν εἶσαι κακιά, ἐτραυλίσει ἡ Δεσποινιῶ, σὸσὸ με.

— Κακὴ δὲν εἶμαι, ἀλλὰ μὲ ἔκανες καὶ μὲ ἐδαοκάλεψες τόσο ποῦ ἔγινα χειρότερη ἀπὸ σένα.

— Πεδάίνω, γλυτώστε με, Δημο μου, μὲ πνίγουν, ἐφώνησεν ἀπελπισμένη ἡ Δεσποινιῶ, διότι δὲν ἤλιπε πλέον σσητηρία ἀπὸ ἐκεῖνη τὴν ὁποία τόσο ἐβασάνισε, τόσο ἐπίκρανε, τόσο ἐκακολόγησε.

Καὶ ἔξαφνα τὴν φοβερὰ αὐτὴ στιγμή τῆς ἤλθε ἡ μετάνοια δι' ὅλα ὅσα εἶχε κάμῃ εἰς τὴν Βέργω.

— Γλύτωσέ με, νυφούλα μου, ἤρχισε τῶρα νὰ φωνάζῃ, καὶ θὰ μὲ δῆς, σὸ ὀρκίζομαι σὸ Θεό.

Τὴ στιγμή ἀκριβῶς αὐτὴ ἐφθασεν ἡ μητέρα τῆς Βέργως.

Μόλις εἶδε τὰ συμβαίνοντα ἐφώνησε μὲ τρόμο:

— Βέργω, τὴν πεθερὰ σου; Ἐσὺ φόνισσα;

— Μητέρα, τῆς ἀξίζε, γιατί πολὺ μὲ ἐβασάνισες.

— Βέργω, ἐσὺ; Ἡ νύφη ἡ καλὴ; Μὲ τὸ καλὸ τὸ

ὄνομα; Ἐχεις ἀκόμη μιὰ ἀδελφὴ ἀνύπαντρη.

— Μὰ γι' αὐτὸ τὸ ὄνομα ἐβασάνιστηκα καὶ ἐγὼ τόσο, μητέρα, καὶ μὴ νομίζεις πῶς τῶρα θὰ τὸ χαλάσω. Ἡ τοῦ μόνο ἕνα καλὸ μάθημα.

Καὶ ἀμέσως ἡ Βέργω ὑψωσε τὸ σκέπασμα καὶ ἐβγαλεν ἀπὸ τὴν σεντιούκα τὴν πεθερὰ της, μισοπεδαμένη ἀπὸ τὸ φόβο της.

— Ἡ μητέρα! μου σὲ γλυτώνει, τῆς εἶπεν ἀσπηρὰ ἡ Βέργω κύπταξε τῶρα ποῖα νὰ ζήσης διαφορετικὴ, γιατί ἅμα σὲ μετακλείσω ἐκεῖ μέσα, ζωντανὴ δὲν θὰ σὲ βγάλω.

Καὶ ἡ Κυρὰ-Δεσποινιῶ μὲ ἀληθινὴ μετάνοια δι' ὅσα εἶχε κάμῃ, ἔπειτα ἀπὸ τὸ θάνατο ποῦ τόσο φανερὰ εἶδος ἐμπρός της, ἐπῆρε εἰς τὴν ἀγκαλιά της τὴν νύφη της. τὴν ἐφίλησε καὶ τῆς εἶπε:

— Συχώρα με, νυφούλα μου, ἀπὸ δῶ καὶ πέρα ἡ Δεσποινιῶ θὰ εἶνε ἄλλη.

Ἐκράτησε τὸ λόγο της. Ποιὲ νύφη καὶ πεθερὰ δὲν ἔζησαν ἀρμονικώτερα.

ΕΥΓΕΝΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΟΥ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΤΑ ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Τοιοῦτο τὸ μοναδικὸν δραματικὸν ἔργον τοῦ Χριστοπούλου, ἐντελῶς ἀκατάριστον καὶ στερημένον τῶν οὐσιωδῶν τοῦ δράματος ὄρων, ὡς ἐλέγχθη, ἀλλὰ καὶ πρῶτον ἐν τῷ καθ' ὅλοκληρίαν διὰ τὴν ἐν γένει τοῦ ποιητοῦ ἀπειρίαν πρὸς ὅτι ἀφορᾷ τὴν δραματικὴν ἀλλὰ καὶ θεατρικὴν τέχνην, ἐχαρακτηρισθῆ οὐχ ἦτον ὑπὸ τῶν ξένων, οἵτινες ἐπιπολαίως πᾶντι οἰωμύησαν περὶ ἑλληνικὸν θεάτρον, ὡς πολλαῖς παρακατιόντες θὰ ἴδωμεν, ὡς μίμηρις ἄλλοτε μὲν τῶν Ἰταλικῶν (1), ἄλλοτε δὲ τῶν Γαλλικῶν (2) τραγωδιῶν! Καὶ ὅμως ὁ δραματικὸς ποιητὴς οὐδέποτε διανοήθη νὰ γράψῃ κἂν τραγωδίαν καὶ ἐπομένως τοῦ ἦτο ἀδύνατον νὰ μιμηθῆ πράγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἐπεχείρησε νὰ κάμῃ! Ὁ Χριστοπούλος, ὡς λέγει ὁ βιογράφος του, παρακλήθεις ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου Μουρούζη, «ἔγραψεν ἐκ τοῦ προχείρου» τὸν Ἀχιλλέα, ἀλλὰ καὶ διὰ πρῶτον ὡς τότε πηχθεῖσαν σκη-

νὴν καὶ ἠθοποιούς πρῶτον ὡς χροσθέντας τότε ὡς τοιοῦτους καὶ ἐπὶ πλέον δι' ἀκροατὰς οἵτινες διὰ πρῶτον τότε φοράν θὰ παρίσταντο εἰς θεατρικὴν παράστασιν! Σκοπὸς τοῦ Χριστοπούλου δὲν ἦτο νὰ γράψῃ τραγωδίαν, οὐδ' ἄλλον εἶδους θεατρικὸν ἔργον καὶ ἐπομένως οὐδ' ἀνάγκην εἶχε νὰ μιμηθῆ τὰ τότε ὑπάρχοντα ἀλλόγλωσσα τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα καὶ θὰ ἠγγόει ἴσως γράφων τὸν «Ἀχιλλέα» τὸν μόνον σκοπὸν εἶχε νὰ ἐξυψώσῃ διὰ τῶν στίχων του τὸ φρόνημα τῶν ὑπὸ δουλείαν τότε εὐρισκαμένων Ἑλλήνων, διὰ τοῦτο καὶ ὄψα, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν διωργάνωσεν ἐν Βουκουρεστίῳ παραστάσεις, ὁ «Ἀχιλλεύς» τοῦ Χριστοπούλου ἐπαχθῆ τότε καὶ ἐπανάληφιν.

Τὴν αὐτὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἐξεδίδετο ἐν Βιέννῃ ὁ «Ἀχιλλεύς» τοῦ Χριστοπούλου, ἔβλεπον τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ἐν Βενετίᾳ τὰ δραματικὰ ποιήματα τοῦ Γ. Ν. Σούτσου (1). Εἶνε ἀπορίας ἄξιον πῶς εἰς ἐποχὴν

(1) Constantinople et la Turquie en 1828 et 1829, par Charles Mac-Farlane, traduit de l'anglais par M. Wattement. τόμ. II, σελ. 211.

(2) Georges Bourdon. Le théâtre Grec moderne. Paris 1892. σελ. 31.

(1) Πονήματα τινὰ δραματικὰ συντεθέντα κατὰ τοῦ Γεωργίου υἱοῦ τοῦ Νικολάου Σούτζου, ποιητὸν μεγάλου Διεραμνηνοῦ τῆς κραταιᾶς τῶν Ὀθωμανῶν βασιλείας, διαπάνη τοῦ Χρησιμοτάτου Κυρίου Εἰσταθίου Μίτση. Ἐνετίησιν. 1805.

καθ' ἣν πάντα τὰ θέατρα τῆς Δύσεως, ὑποστάτη τὸν τῆς ἐξελέξεως νόμον, εἶχον εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τῶν οὐκ ὀλίγα δραματικά ἀριστοτεχνήματα, "Ἕλληνας οὐκ ὀλίγους ἀπέστρεψε τὸ βλέμμα ἀπ' αὐτῶν καὶ μεταπηδήσας πολλοὺς αἰῶνας πρὸς τὰ ὀπίσω, εἰς τοὺς χρόνους καθ' οὓς τὰ Μυστήρια τῆς Δύσεως εἶχον καταλήξει εἰς τὸ «ἀνιστόν» εἶδος», κατὰ τὴν ἔκφρασιν γάλλου ἱστοριογράφου (2), τῶν Ἡθολογῶν (Moralités) ἔλαβε τοῦτο ὡς ὑπόδειγμα διὰ τὰ πρῶτα φελλίσματα τοῦ νεοελληνικοῦ θεάτρου. Διότι τὰ δραματικά ποιήματα τοῦ Σούτζου εἶναι καθαρὰ μιμήσεις, δουλικὴ μάστιγα, τῶν Ἡθολογῶν τοῦ Μεσοαἰώματος, αἵτινες εἰς οὐδεμίαν ποτὲ σχέσιν ἦλθον μετὰ τὴν δραματικὴν τέχνην. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἣν τὰ μυστήρια τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἀπεκαλύπτοντο εἰς τὸν λαὸν διὰ τῶν θεατρικῶν Μυστηρίων, τὰ τῆς φιλοσοφίας τοιαῦτα ἔμεινον ἄγνωστα εἰς τὸν πολλὸν κόσμον ὅστις, ὄχι μόνον τὰ ἐννοήσῃ δὲν ἠδύνατο τὰς εἰς λατινικὴν γλῶσσαν καὶ διὰ μόνον τοὺς πεπαιδευμένους γραφομένης φιλοσοφικῆς ἢ ἄλλας ἐπιστημονικῆς πραγματικῆς, ἀλλ' οὐδὲ πᾶν τὰς ἀναγνώσῃ. Τοῦτου ἕνεκα, διὰ τὰ μεταδώσασθαι ὅπως οὐδέποτε καὶ ταῦτα εἰς τὸν λαὸν οἱ ἴσθη λόγιοι, ἐπενόησαν τὰς Ἡθολογίας, αἵτινες δὲν ἦσαν τίποτε ἄλλο παρὰ ἠθολογικαὶ καὶ φιλοσοφικαὶ πραγματεῖαι ἐν διαλόγοις, ἐν αἷς αἱ ἀφηρημένοι ἔννοιαι μεταβάλλοντο εἰς πρόσωπα ἢ μάλλον εἰς ἀνθρωπίκελλα, εἰς τὰ ὁποῖα ματαίως προσεπάθον τὰ δάσασθαι καὶ πρῶτον ἴνα ζῶσι. Τὰ ἀνοῦσια αὐτὰ δραματικὰ κατασκευασμένα πάντοτε εἶχον ὡς βῆμα μίαν τινὰ ἀφηρημένην ἔννοιαν, ὡς λ. χ. τὴν Ἀθωότητα, τὴν Σοφίαν, τὸ Ἀμάρτημα, τὴν Δικαιοσύνην καὶ τὰ τοιαῦτα (1). Πᾶν πάθος, πᾶν ἐλάττωμα, πᾶσα ἀρετὴ ἐπροσωποποιεῖτο ἐν ταῖς Ἡθολογίαις ἐν ταῖς ὁποῖαις, ἐκτὸς τοῦ ἠθικοπλαστικοῦ σκοποῦ δὲν προέβητο, ἄλλοτε μὲν διεγράφοντο λατρικαὶ δι-

Παρὰ Πάνω Θεοδοσίου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων. Con regia approvazione. Δύο ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ τόμῳ ἔργων, ἐδημοσιεύθησαν τῷ 1842 ἐν Κ]πόλει ὑπὸ τὸν τίτλον: «Τὸ ἄσυλον τοῦ φθόνου καὶ ὁ πεφωτισμένος αὐλικὸς» ἐκ τῶν τοῦ κ. Γεωργίου Ν. Σούτζου δραματικῶν ποιημάτων. Ἐν Κ]πόλει τοπογρ. Κ. Κολονέλλου. Τῶν αὐτῶν ἐγένετο ἐν Ἀθήναις καὶ ἄλλη ἐκδοσις τῷ 1865.

(2) E. Lintilhac. Le théâtre sérieux du moyen âge, σελ. 59.

(1) Εἰς Ἀγγλικὴν ἠθολογίαν τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος (The interlude of Youth) ἢ Δικαιοσύνη. ἢ Ἡδοναίαια. ἢ Ἀθωότης, τὰ Θανάσιμα Ἀμαρτήματα καὶ αἱ Θεολογικαὶ ἀρεταὶ προσκαθόν τὰ προσελκύουσιν πρὸς ἑαυτὰς τὸν ἀνθρώπον, ὅπερ καὶ κατορθώνει ἐπὶ τέλους ἢ Ἡδοναίαια μετὰ τῶν φίλων τῆς, ἢ τὸ ὁδηγεῖ εἰς κακηλείον συμβολίζον τὴν ἀσωτείαν καὶ τὸ ἔγκλημα. Ἐκεῖ ὁ ἀνθρώπος, ἀφοῦ περικέσθαι εἰς πᾶν εἶδος ἀμαρτίας, μετανοῶν ἐπὶ τέλους ἐπανενδύσκει τοὺς σοφούς του φίλους.

αιται (1), ἄλλοτε δὲ ἀπεπιτύσσοντο γεωγραφικά, μετεωρολογικά καὶ μαθηματικά ζητήματα (2).

Ἐπίστεον ἰότε οἱ λόγοι τοῦ Μεσοαἰώματος ὅτι, διὰ τὰ γίνῃ ἢ ἠθικοπλαστικὴ ἢ φιλοσοφικὴ μελέτη τῶν ἐνδιαφερόντων καὶ ἀντιληπτῆ εἰς πάντας, ἦρκει τὰ δάσασθαι εἰς τὰς ἀφηρημένας ἔννοιαις ἐναῖοντα καὶ ἕνα ἔνδυμα ὅπως εἰς τὰ φυσικὰ πρόσωπα, χωρὶς καὶ τὰ ἀντικαθάρωνται ὅτι τὰ ἐπὶ σκηρῆς ἐμφανιζόμενα ἀλληγορικὰ ταῦτα πρόσωπα, ἐκ τῶν προτέρων ὄντα διαγεγραμμένα, τύποι δηλαδὴ τῶν ὁποίων καὶ οἱ λόγοι καὶ αἱ πράξεις ἦσαν ἐκ τῶν προτέρων καθωρισμένοι, δὲν ἠδύνατο τὰ ἔχασθαι οὐδεμίαν ἀπολύτως σχέσιν μετὰ τὴν δραματικὴν τέχνην, ἢ τὴν ἀπαιτεῖ ζωντανούς ἀνθρώπους περὶ τὰ πάθη καὶ τὰ αἰσθημάτων τῶν ὁποίων ν' ἀσχοληθῇ.

Τοιοῦτον εἶδος ἀνοῦσια καὶ ἀνιστόν ἔργα ἔλαβεν ἐπ' ὄψει τὸν ὁ Γ. Ν. Σούτζος καὶ ἔγραψε τὰ τέσσαρα «δραματικά του ποιήματα» μετὰ τὴν κρυφὴν ἐλπίδα ἴσως τὰ χαρακτηρισθῆ ὡς ὁ «Ἕλληνας πρόδρομος τῶν τοιοῦτων μεσαιωνικῶν κατασκευασμάτων. Δυστυχῶς δὲ αὐτὸν, τὴν τιμὴν αὐτῆν τὴν διημερισμένην πολλοὺς αἰῶνας πρότερον ὁ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Κομμνητῶν ἀκμῆσας Θεόδωρος ὁ Πρόδρομος, ὁ καὶ Πρωτοπρόδρομος καλούμενος, περὶ οὗ ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ ἐγένετο λόγος. Ἀλλὰ καὶ ἐπιτύχημα εἶναι διὰ τὸ Ἕλληρικὸν θέατρον ὅτι ὁ Σούτζος δὲν εἶχε μιμητὰς, ἐκτὸς ἂν κατατάξωμεν εἰς τὰς Ἡθολογίας καὶ τὴν «Συζύγον ἐκλογίαν» τοῦ Δ. Παπαρηγοπούλου, περὶ ἧς γενήσεται λόγος ἐν οἰκείῳ μέρει.

Καὶ ἤδη, ὅτε κατ' ἀνάγκην ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν «ποιημάτων» τοῦ Σούτζου, διὰ τὸ εἶναι μοναδικὰ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἕλληνικοῦ θεάτρου (3), ἃς ἴδωμεν καὶ τίνα δι' αὐτῶν ἐπιστημονικὰ ἢ ἄλλα ζητήματα ἐξήγησε τὰ λύσει.

(1) Τοιαύτη εἶναι ἡ γαλλικὴ ἠθολογία τοῦ Nicole de la Chesnaye: Ἡ καταδικὴ τοῦ Συμποσίου, δι' ἧς ὁ Συγγραφεὺς προτίθεται, ὡς γράφει ἐν προλόγῳ «de villipender, detester et aucunement extirper le vice de glotonnerie, crapule, ebriété et voracité, et, par opposit, louer, exalter et magnifier la vertu de sobriété, frugalité, abstinence, temperance et bonne diette.»

(2) Εἰς Ἀγγλικὴν ἠθολογίαν (the interlude of the four Elements) ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ γῆ κρέμαται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στερεώματος, πρὸς δὲ ἐξηγεῖται ἡ βροχὴ, ἡ χιών καὶ τὰ μετέωρα. Πάντα ταῦτα ἢ ἀνθρωπότης τὰ ἀκούει μετὰ θαυμασμοῦ, μεθ' ὃ ὁδηγεῖται ὑπὸ τῆς Ἡδοναίας εἰς κακηλείον, ἐνθα ἡ Πείρα τοῖς διδάσκει τὴν Γεωγραφίαν!

(3) Περὶ τῶν Ἡθολογῶν τοῦ Σούτζου, μόνος ὁ Ἀλέξανδρος Ραγκαβῆς ἀναφέρει τὰ ὀλίγα ταῦτα ἐν τῇ Histoire littéraire de la Grèce moderne, τόμ. I, σελ. 75: «G. N. Soutzo a écrit en prose des pièces qu'il appelle dramas philosophiques et sociaux, dont tous les personnages sont symboliques.»

Διὰ τῆς πρώτης ἐκ τῶν τεσσάρων Ἡθολογιῶν του, τῆς φερούσης τίτλον «τὸ Ἄσυλον τοῦ φθόνου», ζητεῖ ν' ἀποδείξῃ «ὅτι προσήκει τοῖς εἰς φθόνου ἀπέχουσι τῆς τοῦ φθόνου κακοηθείας τε καὶ ἰουσιήματος». Ἀπὸ τῆς πρώτης σκηρῆς τοῦ ἔργου του ὁ Σούτζος μᾶς παρουσιάζει τὴν Σοφίαν, τὸν Πλοῦτον, τὴν Συγγένειαν καὶ τὴν Ἀρετὴν παραπονομένης δι' ἀκαταλόγηται ὑπὸ τοῦ φθόνου, ὅν καὶ ἀποφασίζουσι τὰ ἐκδικηθῶσι :

Ἦρέπει ὄλοι ἐκ συμφῶνων
κατὰ τοῦ ἐχθροῦ μας φθόνου
με ὀρμὴν τὰ κινηθῶμεν
καὶ τὰ τὸν ἐκδικηθῶμεν.

Ἡ Ἀμαρτία, ἡ μήτηρ τοῦ φθόνου, ὠτακουτοῦσα, λαμβάνει γνώσιν τῆς συνωμοσίας ταύτης καὶ σπεύδει τὰ συμβουλεύσῃ τὸν υἱὸν τῆς «τὰ φιλανθῆ εἰς κἀνὲνα ἀσφαλὲς μέρος καὶ ἀκίνδονον».

ΦΘΟΝΟΣ.— Καὶ ποῦ τὰ φιλανθῶ διὰ τὰ μὴ μ' εὔρου ;

ΑΜΑΡΤΙΑ.— Φυλάξου εἰς τὰ ἐργαστήρια.

ΦΘΟΝΟΣ.— Μὲ εὐρίσκου, ἐπειδὴ εἰς ὄλους εἶναι γνωστὸν δι' ἀπὸ ἐκεῖ ποτὲ δὲν ἔλειψα.

ΑΜΑΡΤΙΑ.— Φυλάξου εἰς τὰ ὀσπῆια.

ΦΘΟΝΟΣ.— Καὶ δὲν βλέπουσιν ὅτι καθ' ἑκάστην τὰ διαταράττω καὶ τὰ συγχίζω ;

ΑΜΑΡΤΙΑ.— Δοιπὸν φυλάξου εἰς τὰς Αἰθιάς.

ΦΘΟΝΟΣ.— Καὶ ποτὲ ἔπανοσαν ἀπὸ ἐκεῖ οἱ διωγμοὶ καὶ αἱ ἔριδες ;

ΕΚΛΙΠΟΥΣΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΘΕΟΤΟΚΗΣ

Μία ἀπὸ τὰς ἐκλεκτοτέρας καὶ πολυτιμωτέρας φυσιογνωμίας τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων, ἦτο ὁ ἀποθανὼν εἰς τὴν Κέρκυρα κατὰ τὸν μῆνα αὐτὸν Κωνσταντῖνος Θεοτόκης. Ἐγεννήθη εἰς τὴν ὠχθαίαν νῆσον, καὶ ἀνήκεν εἰς διακεκριμένην οἰκογένειαν. Ἐσπούδασεν τὰ ἐγκύκλια μαθηματὰ του εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του καὶ κινεὶν ἀνεχώρησεν εἰς Γερμανίαν ὅπου ἐσπούδασεν μαθηματικά. Ἀλλὰ τὸ πνεῦμά του τὸ ὁποῖον εἶχε μάθῃσιν εὐρύτεραν ἐγκατέλειπε πολὺ ταχέως τὸν ὄρισμένον αὐτοῦ κλάδον καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν φιλολογίαν καὶ φιλοσοφίαν. Κατεῖχε τὴν φυσικὴν εὐκολίαν τῆς ἐκμαθήσεως ξένων γλωσσῶν, καὶ αὐτὸ ὑπῆρξε τὸ μεγαλείτερον προσόν δι' ἧς φιλολογικῆς του μελέτης καὶ τὴν λογοτεχνικὴν του ἐξέλιξι. Εἰς τὸ περὶ τοῦ πρώτου φιλολογικῶν του ἔργου ὑπὸ τὸν τίτλον τὸ «Πάθος». Εὐθύς ἀμέσως προσεῖλκε τὴν προσοχὴν τῶν ἀσχολουμένων εἰς τὴν φιλολογίαν. Κατόπιν ἔγραψε καὶ ἐδημοσίευσεν πολλὰ διηγήματα πάντοτε μετὰ τὴν αὐτὴν ἐπιτυχίαν. Ἡ «Τιμὴ καὶ τὸ Χρῆμα» εἶνε ἀπὸ τὰ δυνατώτερα διηγήματα του. Ἐπίσης οἱ «Σκλάβοι στὴ δεσμὰ τους» εἶναι μυθιστόρημα ἴσως τὸ ἀρτιώτερον καὶ σοβαρότερον ποῦ

Τέλος ἢ Ἀμαρτία τὸν συμβουλεύει τὰ καταφύγει εἰς τὸ Φανάρι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ὁποῖον «εἶναι τὸ μόνον ἀσφαλέςτερον καταφύγιον». Ὁ Φθόνος ὑπακούων εἰς τὴν μητρικὴν συμβουλήν καταφεύγει εἰς τοὺς ἐν Φαναρίῳ συγγενεῖς (!). Ἐν τῷ μετὰξὺ οἱ συνωμοταί, μαθόντες τὸ καταφύγιον τοῦ φθόνου, ἀποστέλλου ἐκεῖ τὴν Ἀρετὴν «διὰ τὰ τὸν βάλου εἰς τὸ χέρι». Πλὴν ἡ ἀρετὴ οὐδὲν κατορθώνει καὶ ἐπανέρχεται ἐκεῖθεν ἀπρακτος, διὰ τὸν λόγον δι' οἱ ἐν Φαναρίῳ τῆς ἐδήλωσαν ὡς δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀποβάλου τὸν φθόνον, ἐπειδὴ καθὼς ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων μετ' αὐτοῦ συνηύξησαν, οὕτω καὶ οὖν αὐτῷ θέλουσιν συναποθάνειν.

Τέλος, πρὸ τοῦ ἀδυνάτου τῆς συλλήψεως τοῦ φθόνου, οἱ συνωμοταί μὴ ἔχοντες ἄλλο τι καλλίτερον τὰ πράξου, ἀποφασίζουσιν τὰ τὸν καταρασθῶν :

Ἐπειδὴ καὶ τῶρα ἔχομεν καιρὸν,
ἃς καταρασθῶμεν κάθε φθονερόν.

(Ἀκολουθεῖ). Ν. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗΣ

Σημείωσις Ἑλλ. Ἐπ. — Εἰς τὸ προηγούμενον τεύχος παρεσιέφρυσαν τὰ ἐξῆς λάθη. Εἰς τὴν 7 σελίδα στήλη 1, στίχος 12, γράφε «κατὰ τὸν ποιητὴν», ἀντὶ «κατὰ τὴν σκηρῆν». Ἐπίσης στίχος 14 γράφε. εἶνε ἀνθρώπινον, καὶ ὄχι, ἵνα ἀνθρώπινον, καὶ στίχος 18 «ὁ Ἀχιλλεὺς μένει ἀνένδοτος» καὶ ὄχι «μόνος ἀνένδοτος».

ἔχει τὰ ἐπιδείξει ἢ νεοελληνικὴ φιλολογία. Τοῦτο ὑπῆρξε καὶ τὸ ἀγαπητότερον ἔργον τοῦ ἐκλιπόντος συγγραφέως. Μέσα εἰς τῆς σελίδες του ἐσκιαγράφησε πολλὰ καὶ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ διὰ τοῦτο ἴσως κατώρθωσε τὰ ἀποταμιεύσει μεγάλας ἀληθείας καὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ τῶν κοινωνικῶν ἀθλοτήτων.

Ἀλλὰ καὶ αἱ μεταφράσεις τοῦ Θεοτόκη εἶνε ἔργον ἐξαιρετικῆς προσπαθείας καὶ μεγάλης ἐπιβολῆς.

Ἐκλούτισε μετὰ τὴν ἀριστοτεχνικότητα τῆς ἐργασίας του τὰ πτωχὰ νεοελληνικὰ γράμματα καὶ θὰ μένουσιν αἱ μεταφράσεις του ὑποδείγματα καλαισθησίας καὶ εὐσυνειδήτου ἐργασίας. Ἰδίως εἰς τὰς μεταφράσεις τῶν ἀρχαίων κλασικῶν — ἐγγώριζε, Λατινικά, Σανσκριτικά, Ἑβραϊκά, καὶ Παλαίπορορικὰ ἀκόμη — γίνεται ἐξ ἴσου δημοσιονγός ἂν καὶ τηρῇ πάντοτε τὴν συντηρητικὴν ἀκρίβειαν τοῦ πρωτοτύπου. Ὑπῆρξε φίλος τοῦ Πολυλά, καὶ τοῦ Μαβίλη, καὶ ἀπὸ τὸ 1908 ἔγινε θερμὸς θιασάτης τῆς σοσιαλιστικῆς ἰδέας.

Μὲ τὸν θάνατον τοῦ Κωνσταντίνου Θεοτόκη ἐκλίπει

πραγματικώς μία έκλεκτή φαινογονμία εις τήν φιλολογικὴν ζωὴν. Λόγῳ τοῦ χαμηλοῦς του, — διότι καὶ ὡς ἄτομον ἦτο ἐκλεκτός, ὁ Θεοτόκης — καὶ τῆς ἐξαιρετικῆς του μορφώσεως, καὶ τῆς ποιητικῆς του ὑποστάσεως, δύναται νὰ θεωρηθῇ μεγάλος ὁ Κωνσταντῖνος Θεοτόκης. Τὸ ἔργον του εἶναι ὄντως περισπούδαστον. Ἡ καλλιτεχνικὴ του φρόσις ἀπέδειξε μὲ τὰς πολυποικίλους ἐκδηλώσεις της, ὅτι ὑπάρχον ἀνθρώποι οἱ ὅποιοι ὑψαίχον τὴν ζωὴν των εἰς τὴν ἐξαιρετήσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῆς Τέχνης. Καὶ εἶνε τόσο ἀξίον ἐξάρσεως αὐτὸ ὅταν γνωρίζομεν ὅλοι, ὅτι ἐδῶ εἰς τὸν τόπον μας, οὔτε ἡ Τέχνη, οὔτε τὰ Γράμματα ἐπινοοιοῦν ποτὲ ἐκείνους ποῦ ἀφουσώνονται εἰς αὐτά.

ΟΙ ΣΚΛΑΒΟΙ ΣΤΑ ΔΕΣΜΑ ΤΟΥΣ

(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)

Ὁ γέρος δὲν ἐμιλοῦσε πλὴν σὰ νὰ ἀνήμενε κ' ὄλας τὴν ἀπάντησιν του, καὶ τὸν ἐκοίταζε ἀνήσυχος πάντα καὶ κατακόκκινος, κ' ἐρίχνε κάπου κάπου παρακαλεστικὸ ἕνα βλέμμα στὴν κυρία Φωτεινὴ σὰ νὰ τῆς ἐζητοῦσε συχώρησιν.

— Πῶς; πῶς; τὸν ἐρώτησε ὁ Ἄλκης.

Ὁ γέρος δὲν τοῦδωκε καιρὸ νὰ εἰπε περισσότερα καὶ τοῦ ἀπάντησε μὲ τὴν ἴδια συγλήνησιν:

— Αὐτὸ ἴρηθα νὰ σοῦ εἰπῶ... αὐτό... νὰ τὸ εἰπῶ καὶ τῆς κυρίας μητέρας σου... Ὅσο ἀκόμη τὰ πράγματα θρῖσκονται στὴν ἀρχὴ τους... ἀφῆσε τὸ κακὸ τυχερὸ κορίτσι... ἀφῆσέ το, σοῦ λέω, γιατί χανόμεστε ὅλοι!...

— Μὰ γιατί, μὰ γιατί; εἶπε τώρα ὁ Ἄλκης, μὲ πόνο, ἀφίνοντας τὴν καρτέλα του καὶ σιμόνοντας τὸ παράθυρο:

Ὁξω ἢ ζωὴ ἀκολουθοῦσε τὸ ρυθμὸ της. Στὸ μικρὸ καφενεῖο ἀνθρώποι συναμιλοῦσαν, σὰν πάντα ἕνα πουλὶ ἐσελαδοῦσε στὸν κλάδο τῆς πασκαλιάς ποῦ ἐπερίμενε κίβλας τὴν ἀνοιξή, ἕνας ἡμαξῆς ἐχτυποῦσε καὶ ἐφώναζε τῆλογοῦ του. Καὶ ὁ Ἄλκης παρατηροῦσε μὲ πικρὴ μελαγχολία αὐτὴ τὴν ἀδιαφορία τῆς δημιουργίας γιὰ κάθε πόνο καὶ γιὰ τὸ θάνατον τοῦ ἀτόμου. Αὐτὸς ἐμποροῦσε νὰ ὑποφέρῃ εἰμποροῦσε νὰ μὴν κοιμάται, εἰμποροῦσαν οἱ στοχασμοὶ του νὰ εἶνε μαῦροι καὶ πικροί, μὰ σὲ τί ἄλλαζαν τὸ ἀρμονικὸ σύνολο ποῦ τὸν περιτριγύριζε. Ἡ φύσιν θὰ τοῦ ἀποκρινόταν πάντα μὲ τὴ σιωπὴ τῆς ἡ μὲ τὸ φαεινὸ γέλιο τῆς ζωῆς ποῦ δὲν ἔπαυε νὰ ξαναγεννιέται!

— Γιατί; εἶπε καὶ ἡ μητέρα κουνώντας τὸ κεφάλι της. Ὁ γέρος τοὺς ἐκοίταζε φοβισμένους καὶ τὸ χεῖλ: του ἐδάλλθηκε νὰ τρέμῃ.

— Κύριε Ἀλέξανδρε, τοῦπε τώρα μὲ σεβασμὸ σιμόνοντας ὁ Ἄλκης ἐσφαλα ἴσως ποῦ δὲν τὴ ζήτησα ἀκόμη, ἀλλὰ δὲν εἶχα ἄλλο στὸ νοῦ μου, σὰς τὸ

Ἀυστηρῶς ὁ ἀρόφος θάνατος τοῦ Θεοτόκη δὲν τοῦ ἐπέτρεψε νὰ δείξῃ ὅλον τὸ δημιουργικόν του ἔργον. πρωτότυπον καὶ μεταφραστικόν. Ἀπέθανεν εἰς ἠλικίαν πενήνκοντα ἑτῶν εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς πνευματικῆς του δράσεως καὶ ἐργασίας.

Ὡς δημοτικιστῆς, μετεχειρίσθη τὴ δημοτικὴ γλῶσσα μὲ ἀρκετὴ καλαισθησία, εἶν μάλιστα εἰλεπεν ἡ υπερβολὴ τῶν τοπικῶν γλωσσικῶν ιδιωτισμῶν, ἡ δημοτικὴ του γλῶσσα ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς καλαισθησία; ὑπόδειγμα.

Εἰς μνημόσυνον τοῦ ἐκλιπόντος ποιητοῦ δημοσιεύομεν ἕνα ἀπόσπασμα, ἀπὸ τὸ ἔργον του οἱ «Σκλάβοι στὰ δεσμά τους.»

ὀρκίζομαι! Καὶ τὸ κάνω τώρα ἐδῶ μὲ τὸν ἐπιτιμότερον τρόπο... Ὅχι; μητέρα;

Ἡ κυρία Φωτεινὴ ἐσπούγγιτε ἕνα δάκρυ καὶ ἔπιασε τὰ χέρια τοῦ γιοῦ τῆς μ' ἕνα χαμόγελο.

— Μὰ αὐτὸ εἶνε ἐκεῖνο ποῦ δὲν πᾶει! Ἐναφώνησε ὁ γέρος στεναχωρημένος... Αὐτὸ μονάχα δὲν πᾶει, γι' αὐτὸ ἴρηθα ἐδῶ, γιὰ ν' σοῦ τὸ εἰπῶ, μονάχα γι' αὐτό!... Ὅχι! Ἄλκη, δὲν θὰ μείνης στὴν ἀποφασί σου!... δὲν θὰ θελήσης νὰ μὲ θυθῆς ἐμὲ τὸν πατέρα τῆς!... Δὲν εἶνε ἔτσι!... Πῶς νὰ σοῦ τὰ πῶ ὅλα αὐτά!... Ἐγὼ καὶ ἐγὼ αἶμα στὸ πρόσωπο, ἔχω ντροπὴ ποῦ μοῦ κλεῖ τὸ στόμα... μὲ σφίγγει ἐδῶ στὸ λαιμὸ, μοῦ μαζεύει τὰς εἰλάτες, μοῦ χαμηλώνει τὸ κεφάλι: ὅταν θέλω νὰ μιλήσω γι' αὐτά... ὡς καὶ ἔταν εἶμαι μονάχος καὶ τὰ σκέφτομα!... Πῶς νὰ τὰ λέω μπρὸς τοὺς ξένους;... Τέλος πάντων αὐτὸ εἶνε... πῶς νὰ στὸ πῶ;... Δὲ θὰ θελήσης τὴν καταστροφὴ μου!... ὄχι! Ἄλκη!... Ἐστὶ δὲν εἶνε!... Ἡ Εὐλαλία ὡ ἡ Εὐλαλία ἢ καλὴ μου... κ' αὐτὴ σ' ἀγαπᾷ: τὸ ξέρεις πόσο!... Αὐτὴ θὰ κάμῃ ὅτι θελήσης!... Μὰ δὲ θὰ θελήσης ἐκεῖνο ποῦ εἶπες ἐκεῖνο ποῦ θὰ μ' εὐχαριστοῦσε κ' ἐμὲ ποῦ θὰ τὸ ἠθέλαμε ὅλοι: καὶ μεῖς κ' σεῖς! Δὲ θὰ τὸ θελήσης γιὰ μᾶς τοὺς ἄλλους, γιὰ μὲ τὸ γέροντα... Ἐσὺ θὰ μπορέσης νὰ βρῆς μίαν ἄλλην... ὅποια θελήσης... σοῦ ζήτηκ' ἐστὲ μίαν θυσία!...

Κ' ἐσώπατε, γιατί τοῦλεπα τώρα ἡ πνοή. Τὰ μάτια του ἦταν θολὰ τὸ πρόσωπό του ἔγεινε ὄχρὸ καὶ τὰ χοντρά του χεῖλη δὲν ἔπυσαν νὰ τρέμουν. Τὰ δάχτυλά του ἐταίιδευαν πάντα τὰ βούχα του καὶ συχνά ἔπιανε τὴν παληὰ βεδιγκότα του σὰ νὰ ἐκρύωνε.

Τὸ πρόσωπο τοῦ Ἄλκη ἐσκοτίναζε. Τὴ θυσία ἦταν ἐκεῖνη ποῦ τοῦ ζήτοῦσε ὁ γέρος;

Μιὰ θυσία ἀνώτερη ἀπὸ τὴ δύναμή του, μιὰ θυσία τοῦ ἑαυτοῦ του μὲ ὅ,τι: πλὴν δαθὺ πλὴν ριζομέ-

νο, πλὴν δικό του ἦταν μέτα του, μὲ ὅτι ἔκανε γιὰ τὸν ἑαυτὸ του, τὸν κόσμον του, τὸ ἐγὼ του, τὴν πίστη του!... Μιὰ θυσία ποῦ δὲν ἠμποροῦσε νι γίνῃ ὅσο ἐκεῖνος ἐζούσε, μιὰ ἀπὸ ἐκεῖνες ποῦ ποτὲ δὲν ἐγινόντου! Ἐκοίταζε μὲ πικρὴ περιέργεια τὸν ἐλεεινὸ γέροντα, ποῦ ἐπερίμενε ἀμίλητος καὶ περιφροβος τὴν ἀπάντησή του καὶ ποῦ εἶχε τώρα καρφωμένον χάμου τὸ βλέμμα καὶ ἀνοχοκλειοῦσε ρυθμικα τὰ δυὸ του γόνατα:

Χίλιες ἰδέες ἐπέραταν ἀπὸ τὸ μυαλὸ τοῦ Ἄλκη κ' ἐρωτοῦσε ἀδίκκοπα τὸν ἑαυτὸν του τί ἐδηλοῦσαν ὅλες αὐτὲς οἱ πικρὲς ομιλίες τοῦ Ὀφιμάχου. Τὴ ἤθελε νὰ κρύψῃ ὁ γέρος μέσα σὲ τόσα λόγια; Καὶ ποῖο ἦταν πραγματικὸ τὸ ἀληθινὸ ἐμπόδιο, ποῦ τὸν ἐφόδιζε τόσο;

— Μὰ γιατί; ξαναπέ ζωηρα τοῦ γέρου, κοιταζοντας τὴ μητέρα του, μὴ δὲν εἶμαι ἄξιος ἐγὼ γιὰ τὴν Εὐλαλία!... Ἐκεῖνη ὅσο θὰ ζῶ θάνατι ἢ μόνη φροντίδα μου, ἢ εὐτυχία της θάνατι ἢ δική μου!... Δὲν μπορῶ νὰ σκεφτῶ ἄλλοιῶς!...

— Καὶ γιατί, εἶπε ἡ κυρία Φωτεινὴ μ' ἕνα ἀναστεναγμὸ, νὰ συντριφτῇ ἔτσι μιὰ ζωὴ καρποφόρα, ποῦ ἀρχίζει μ' ἕνα χαμόγελο τῆς τύχης!... Ὁ Ἄλκης πλοῦσιος δὲν εἶνε τὸ ξέρουμε... ἀλλὰ εἶνε σπουδασμένος... Δὲν εἶνε καὶ αὐτὸ περιουσία: Καὶ τί ἀξία μπορεῖ ν' ἔχουν ὅλα τὰλλα τὰ πράγματα χωρὶς τὴν ἀναπῆ: Οἱ ἀρχοντες, τὰ πλοῦτη, ἡ μεγαλὴ ζωὴ: Ἐκεῖνοι ποῦ ἀγαποῦν δὲ γυρίζουν οὔτε νὰ τακοιταξουν.

Ὁ Ἄλκης εὐχαρίστησε μ' ἕνα βλέμμα τὴ μητέρα του. Αὐτὴ μὲ τὴν ἀγάπῃ της τοῦ ὑπερασπιζε κατὶ πολύτιμο, ποῦ ἠθέλαν νὰ τοῦ παρουν ποῦ ἐφοβότου μὴν τῶχανε ἀπὸ μπρὸς του, καὶ χωρὶς φταίξιμο δικό του κανένα, χωρὶς δικό του κριμα, μόνον καὶ μόνον γιατί τυφλὴ ἢ τυχὴ τὸν κατεδίκαζε. Καὶ μίαν στιγμὴ συλλογίστηκε μὲ τρόμο τὴ γυναικεία ἀδυναμία καὶ τὴν τρυφερὴ καρδία τῆς Εὐλαλίας: ἴσως ἐκεῖνη δὲ θὰ μποροῦσε ν' ἀντισταθῇ ὡς στὸ τέλος καὶ γι' αὐτὸ θὰ τὴν ἔχανε!...

Τὸ ὄχρὸ του πρόσωπο ἐδειξε ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ μιὰ θαθεῖαν ὀδύνη, ποῦ δὲν ἐξέφυγε τὸ ἀνήσυχον βλέμμα τῆς κυρίας Φωτεινῆς. Ἦταν συγκινημένη καὶ κείνη καὶ γεματὴ φροντίδες γιὰ τὴν υγεία τοῦ γιοῦ τῆς, κ' ὁ Ὀφιμάχος ὡς τόσο ἔμενε σιωπηλὸς ἀκοιμπώνοντας τὸ χέρι του στὸ μέτωπο, κοιτάζοντας λυπημένους ὀλόγινα καὶ ἀναστεναζοντας πικρα, σα νὰ τὸ ἐδασανίζε ἡ συνείδησι γιὰ κείνην τὴν πράξιν. Καὶ ἔμοις ἀναστήκωσε δυὸ φορὲς τὸ κεφαλι λέγοντας: — Ὅχι! ὄχι! χωρὶς νὰ προσφέρῃ ἄλλη λέξιν.

Ἄλλα τώρα παλ: ἐμιλοῦσε ἡ μητέρα ἀνήσυχῃ.

— Ἀπὸ κείνο τὸ βραδυ, ἔλεγε, ἀπὸ κείνο τὸ βρα-

δυ, ποῦ τὸν ἀνατῆρε ἐγὼ τὸ εἶδα πῶς ἔτσι: θὰ τελεῖωνε... Τὸ εἶδαμε ὅλοι: θαρρῶ ἐκεῖνο τὸ βράδυ!... Ἦν Ἄλκη τῆς ἔγραφε τὸ Τυχερὸ της!... Κι' ἀφοῦ τὸν ἀγαπᾷ: κ' ἐκεῖνη γιατί δὲ θὰ τὸν παρῃ: Ἐγὼ ξέρω τί ζητᾷ ὁ Ἄλκης ἀπὸ τὴ ζωὴ, γι' αὐτὸ καὶ τοῦ πρέπει ἡ καλλίτερη κόρη!

— Ἡ ζωὴ! εἶπε ὁ Ἄλκης εἶνε πικρα, κατεδάζοντας τὸ βλέμμα καὶ πηγαίνοντας παλ: πρὸς τὸ παράθυρο.

Κ' ἐσκέφθηκε: Ἡ ζωὴ!... Αὐτὴ ἦτον τὸ μεγάλο μυστήριον: αὐτὴν ὁ ἀνθρώπος ἠθέλε νὰ νικήσῃ! Ἐνα μυστήριον γεμάτο πόνοους ποῦ ἐπασκίζε ἀδίκκοπα νὰ τοὺς κρύβῃ!... μιὰ θέλησι ποῦ δὲν ἔστεργε τὸν ἀφανισμό, κατὶ αἰώνιον καὶ ἀθανάτον μέσα σ' ἕνα χάος μέσα σὲ μιὰ καλὴ ἀκαταπαυστὴ καὶ τυχαία, σὰν ἕνα σύστημα θγαλμένο ἀπὸ τὴν καθολικὴ ἀναρχία!

Κι' ὡς τόσο ἡ κυρία Φωτεινὴ ἐξακολοουθοῦσε ἔπειτα ἀπὸ μίαν σιωπὴ.

— Εἶμαι ἡ γρηα του μητέρα καὶ θέλω νὰ τοῦ ἀφίσω σιμα του ἕνα ἀνθρώπου, ποῦ νὰ τὸν ἀγαπήσῃ ὅπως ἐγὼ! Κ' ἐγινώρισα τὴν Εὐλαλία... ναι, τὴν ἐγινώρισα... Περὶ μένουμε μόνον τὸ λόγο σου... Μόνον τὸ λόγο σου, κύριε Ἀλέξανδρε!...

— Ὅχι! ξαναπέ λυπημένος ὁ γέρος. Κι' ἄκουσε τώρα μέσα του μίαν ἀναγκὴ νὰ ξεμυστηρευτῇ, νὰ τοὺς μολογήσῃ τέλος ὅλα τὰ μυστικὰ τοῦ σπιτιοῦ του, σα νάχε τὸ χρέος νὰ ξευτελίσῃ τὸν ἑαυτὸ του μπροστα στὴν καλωσύνη ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ταραχὴ του τοῦδινε τώρα τὸ θάρρος καὶ συγχυσμένος ἀρρίσε νὰ μιλήσῃ, χρωματίζοντας, μὲ τὰ ζοφερώτερα χρώματα τὴν οἰκονομικὴν του ἀπελπισία, τὴν καταστροφὴν του, τὴν ἀνάγκη τῆς μαῦρης στιγμῆς. Δὲν ἐβλέπε ἀπὸ πουθενὰ καμιά δυνατὴ βοήθεια. Δὲν τὸν ἀγαποῦσε πλὴν κανένας. Οἱ γιοῖ του, ἡ γυναίκα του, ἡ Λουίζα τὸν κακόδλεπαν κ' εἶχαν, δίκην... Μόνη ἡ Εὐλαλία, ἡ πικρὴ του Εὐλαλία, ἦταν διαφορετικὴ... Κι' οὔτε ὁ θάνατός του δὲ θὰ διόρθωνε τίποτα... Μόνον ποῦ θάμνησκαν τὰ κορίτσια του στὸ δρόμο κ' ἡ γρηὰ γυναίκα του ἀπροστίτευτη.

Κ' ἔτσι: ἡ μόνη σωτηρία ποῦ παρουσιαζότου ἦταν ἀκόμη ὁ γιατρός Στεριώτης ἂν ἴσως μόνον ἡ Εὐλαλία δὲν ἐμεινε ἀκλόνητη στὴν ἀρνησὴ της... Γι' αὐτὸ εἶχε ἔρθῃ, γι' αὐτὸ παρακαλοῦσε τὸν Ἄλκη, γι' αὐτὸ μόνον δὲν τοῦ τὴν ἔδινε... Ἄς μὴν ἐπέμενε οὔτε ἐκεῖνος... δὲν εἶχαν χαθεῖ ἀπὸ τὸν κόσμον οἱ γυναίκες, οὔτε ἐκεῖ, οὔτε ἄλλοῦ, ὅπου ἠθέλα... Ἄς ἄφινε μόνον τὴν ἀτυχὴ Εὐλαλία ἐλεύθερη... γιατί τότες βέβαια, ἐκεῖνη θὰ καταλάβαινε, πῶς εἶχε τὸ χρέος νὰ κάμῃ αὐτὴν τὴν θυσία, ὅσο καὶ ἂν ἦταν σκληρὴ, ὅσο καὶ ἂν ἐπρεπε νὰ πονέσῃ!...

Ἐνῶ ὁ γέρος μιλοῦσε, μέσα στὸ στήθος τὸν Ἄλκη ἡ καρδιά τοῦ ἀναστατονότου. Τέτοια ἦταν ἡ κοινο-

νική κατάσταση: του τόπου, της εποχής του που τόσο νόμοι την θεόπειζαν και την προστάτευαν και την οργάνωναν και που η άσυνείδητη θέληση τόνων καταπιεσμένων ανθρώπων, τόνων καταδικαστευμένων τη βαττοδσε όρθη μ' όλη την πολυποικίλη τυραννία της!... Τρεις άντρες ήταν μέσα σ' εκείνο το σπίτι: κ' άλλο δεν εύρισκαν διόρθωμα παρά την απίτητη θυσία της Εύλακίας, καταδικασμένοι και οι τρεις τους από μίαν ταπεινή πρόληψη σε μίαν ανούσια κ' όκηνη ζωή που τους ζευτέλιζε... Κ' έπεπε σύμφωνα με το δόλο του γέρου και ο ίδιος ό' Αλκη να υποταχθή, για να μη παραταλέψουν από την κοινωνική τους παράδοση οι Όφιομάχοι!... Ό ζεν τρελαμένος γέρος είχε φαντασθή πώς τα έβεβόταν όλα αυτά και ό' Αλκη... αυτός που έκρήσχυε, κ' έποθύσε δλόψυχα το σηκωμό και την επανόσταση, τον έλευτερωμό και την ανεξαρτησία, την περίφανη ύπαρξη κάθε ανθρώπου... και δεν του ζητούσε λιγώτερο τίποτε παρά τη θυσία της Εύλακίας και ολοκλήρου του έαυτού του... Μά αυτήν τη θυσία δεν είχε τη δύναμη και τη θέληση να την προσφέρει. Κ' έφώναξε τώρα ακούοντας τόνομα εκείνου που με τον πλοῦτον του έπιδοθλεύοταν έτσι: την ευτυχία του: Ό γιατρός Στεριώτης;... Μά αυτός δεν είχε πλιά νέος... μά αυτός δεν είχε ό άνθρωπος που θ' αγαπήσει την Εύλακία!...

Ό Όφιομάχος κουρασμένος από της πολλές όμιλίες του δεν τούδωκε τώρα απάντησι παρά έκούνησε πικρά το κεφάλι: σά νάλεγε στον Αλκη πώς δεν ήταν λόγος για ευτυχία και για αγάπη, παρά για θυσία. Η Εύλακία δεν ήταν παρά το άθωο θύμα, γιατί τα πλούτη ήμπορούσαν να καταπατήσουν τα δικαιώματα της αγάπης κ' είχαν τη δύναμη να στηθούν άντιμέτωπα μπρός σε κάθε άνθρωπο αίσθημα και να τ' μαρτύρουν. Κάμποσες στιγμές έμειναν σιωπηλοί και οι τρεις τους. Κ' έπειτα ό γέρος ξαναμήλισε πάλι με ταπεινή φωνή, με καταδοσμένα μάτια. Επανάλεγε πάντα τα ίδια, με άλλα λόγια, με παράπονο, με παρακάλια. Και ό πόνος και η άνηπομονησία έκυριεύαν την καρδιά του Αλκη. Η όψη του έλο έσκοπνίαζε, κ' έβρος κρύος του μούσκου τα χέρια. Δέ θα παραδεχόταν ποτέ ό ίδιος την καταδίκη του!... Και μέσα σ' αυτήν την ταραχή της ψυχής του, έθυμήθηκε πάλι τον πατέρα του μπρός σ' εκείνο το παλιό βενέτικο κάστρο στον έρημο γιάλό, το πρώτο εκείνο ζύπνημα σε μίαν ανώτερη ζωή που την έβλεπε τώρα χαραγμένη εμπρός του, και τη θαυματουργημένη νεκρανάσταση του, και τέλος την ένθεη μανία, που μ' ένα κύμα χαράς το φανέρωνε μιά δύναμη σπανία της ψυχής, μίαν πίστη στον έαυτο του και στους άλλους ανθρώπους και που τον έκανε να παθή τη λύτρωση μετάθε από έναν άγωνά κοινωνής δημιουργίας. Η βεβαιότητα της αγάπης της Εύλακίας τον είχε κάψει να πιστεύη στο θρίαμβο.

Και τώρα πώς θ' άπαρνιότου με την αγάπη του τα πάντα; Πώς θ' απόμνηκε μιά βαγισμένη ψυχή κ' αδύνατη πλιά για κάθε ένεργεια; Ένας άρρωστιάρης άνθρωπος, παραμερισμένος, χωρίς δικαιώματα στη ζωή και στην ευτυχία, ένας νους ανισόρροπος πούχε συλλάβει για μιά στιγμή ένα βνερο άπραγματοποίητο; Για κάμποσες στιγμές πάλι κανένας δεν έμίλησε. Η μητέρα προσεχτικά τον εκύταζε περίλυπα. Ό Όφιομάχος έπερίμενε ανυπόμονα την απάντησή του: μά η ψυχή του ήταν άλαφρωμένη, γιατί είχε πλιά ξοδέψει όλη της την ένεργεια. Τώρα ό Αλκη έτεκετότου εμπρός του και τούλεγε με άπόφαση:

— Όχι!... Δεν τη θυσιάζω!... Κ' έριξε ένα περιφρονητικό βλέμμα λύπης στο γέροντα που τον απέπιζαν τόσο μικρόπρεπες φροντίδες...

Η κυρία Φωτεινή ήρθε σιμά στο γιό της τούδαλε το χέρι στον ώμο άνήσυχη, γιατί φοβότου την μεγάλη συγκίνησι για την αδύνατη καρδιά του, κ' έκοίταζε παρακαλεστικά το γέροντα.

Αυτός έτρεμε, χλωμός μέσα στη φυσική κοκκινάδα του. Είχε καταδοσμένο το βλέφαρο έμαξούταν όσο μπρούσε στην πηλή ρεδιγκότα του. Η ντροπή τον έκυριεύσε. Στο βάθος της ψυχής του, η συνείδησή του τον κατηγορούσε πώς αυτός ό ίδιος ήταν ό αίτιος της συμφοράς του, και τούλεγε πώς ό Αλκη, είχε δικιο. Και τώρα πάλι δεν εύρισκε πλιά ξανά τη φωνή του. Ένώμιε πώς η ζωή του θα τελείωνε αυτήν στιγμή, σ' εκείνη την πολυθρόνα, όπου έκαθόταν από ώρα, αλλά ήμπόρεσε να διάση τον έαυτόν του και να σηκωθή, και με καταδοσμένο κεφάλι έδγγηκε από την πόρτα ψυθιρίζοντας μετά θίας ένα χαιρέτιο και άναστενάζοντας πονεμένα.

— Δεν την άφινει!... δεν την άφινει!... τον άκουσαν να μουρμουρίζη σατυρισμένος, μάνα και γιός. Και όταν είχε φύγει πιά ό Αλκη έειπε της μητέρας του.

— Φοβούμαι... η Εύλακία δέ θα μπορέση να βαστάξη!

— Η ζωή, Αλκη δεν είχε σά στα παραμύθια, του άποκρίθηκε μ' ένα πικρό χαμόγελο... Γένεται πάντα μόνο ότι μπορεί να γένη... Σκέψου! Όλοι οι Όφιομάχοι προσμένουν τη σωτηρία τους από την Εύλακία... Είναι κρίμα, μά τι μπορεί να κάμη...

Και του χάιδεψε πάλι τρυφερά τον ώμο. Αυτή δεν είχε άλλην αγάπη από τον γιό της, κ' έβλεπε τη ζωή καθώς ήταν, κ' εύρισκε μέσα της τη δύναμη να άντιμετωπίση κάθε άτυχία.

— Άφησε με, μητέρα, της ξανάπε λυπημένος ό Αλκη κατάκαρδα.

— Ξεχνώνται, λές εκείνες οι άσκημες στιγμές;... Δέ θέλω μόνο να μου άρρωστήσης...

Ό Αλκη την έκοίταζε με τρυφερό βλέμμα και έσβησε πάλι το παράθυρο. Στο μικρό καφενείο άνθρωπο: συνομιλούσαν σαν πάντα κ' έδιασκέδαζαν, κάποια άμαξα έδιάβαινε, ένα πουλι έκελαδοσε στο κλωνάρι: που άνάμενε κ' έλαστην άνοιξη... Ός κ' αυτήν την ώρα τα πάντα ήταν γεμάτα ζωή κ' ούτε μιά στιγμή δεν είχε σταματήση ό άδιάφορος ρυθμός της δημιουργίας...

ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΩΜΕΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΤΑ ΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου.)

Υπάρχουν ώρισμένα βιβλία, τα οποία δεν γνωρίζεις ποσός πώς να αναγνώση και διά τα όποια αιδόθάνεται ότι δεν έχει κριτήριον. Είναι τα βιβλία εις τα όποια αναφέρονται, περιγράφονται και άπεικονίζονται χαρακτήρες εξαιρετικοί. Δεν είναι βιβλία γενικής παρασηρήσεως, τα όποια σκεπώς να δυνάμεθα να ελέγξωμεν, δεν είναι βιβλία εξιδανικεύσεως, τα όποια σκεπώς να δυνάμεθα άκόμη να ελέγξωμεν έπί ταύτην την έννοιαν, ότι παρουσιάζουν ως πραγματοποιηθέν ότι είναι εν ήμιν καλή εμπνευσις, ώραία όνειρα και ώραία ήθικα φιλοδοξία. Είναι βιβλία εις τα όποια μās άπεικονίζονται όντα, των όποιων τα ενδιαφέρον ακριβώς συνίσταται εις τούτο, να είναι εκτός της μέσης ανθρωπίνης φύσεως, εκτός της γνηστικής ζωής και εκτός της ζωής ως θα ήθέλομεν, συνήθως, να ήτο. Τοιαύτα είναι, επί παραδείγματι, ως επί το πλείστον, τα δημιουργήματα των αδελφών Goncourt τοιούτων είναι το κύριον πρόσωπον του Horla του Maupassant, κλπ. Οι συγγραφείς οι όποιοι έχουσι την προτίμησιν ταύτην θα μās εϊπωσιν εδχαρίτως ότι ταύτα είναι τα πλέον ενδιαφέροντα των βιβλίων, διότι διδάσκουσι κάτι εκείνα τα όποια δύσσο σχεδόν να τα γράψετε και σεις, και ότι σκεπώς δεν αξίζουσι τον κόπον να γραφώσι, διότι θα ήδύνασθε σχεδόν να τα γράψετε και σεις, και ότι σκεπώς σās είναι ελάχισια άφελιμον να τα αναγνώσετε τα ίδια μās είναι βιβλία παρασηρήσεως και τα κα' έξοχην βιβλία παρασηρήσεως, διότι είναι άνεκδοτοι παρασηρήσεως και διότι εδρύνουσι το στάδιον αυτής.

Μās εκπαίσομεν εν τούτοις και μās φέρομεν εις άμηχανίαν, διότι δεν αισθανόμεθα έαυτούς καιά την άνάγνωσιν τοιούτων βιβλίων επί ασφαλούς εδάφους, διότι δεν δυνάμεθα πλέον να τα ελέγξωμεν έστω και μερικώς, διότι μās ζητούσιν, ούτως ειπείν, πολλήν εμπιστοσύνην.

Ός επί το πλείστον ό αναγνώσις θα ήθελεν όπως εις τα τοιαύτα βιβλία οι συγγραφείς παρουσιάζουσι ξένην γην και ξένον περιβάλλον υπό τύπον ταξιδιωτικών αφηγήσεων. Προκειμένου περί ενός Ιάπωνος τίποτε δεν εκπαίσοει πολύ και δεν εκπαίσοεται ις ποσός, διότι, εν σχέσει προς ήμās, εις Ιάπων είναι πολύ εξαιρετικός και διότι σκεπόμεθα κριτηρίου διά να κρίνομεν εάν είναι πραγματικός ή φαντασιώδης.

Θα ήθελέ τις άκόμη όπως ό συγγραφεύς μās δώση τον λόγον της τιμής του ότι το γεγονός είναι άληθές και ότι οι χαρακτήρες είναι επίσης άληθείς, εις την περιπτώσιν θα άνεγίνωσκε ις τα βιβλία ταύτα ως επιστημονικά βιβλία, αναφέροντα παρασηρήσεις έτελλως νέας και έτελλως περιόργους, ως βιβλία περιοσότερον ένδιαφέροντα από όλα τα άλλα όντως, διότι δεν είναι βεβαίως μία κλασική περίπτωσης τυφειδούς πυρετού, ή όποια θα κινήση το ένδιαφέρον ενός ιατρού· άλλ' ό λόγος της τιμής ενός μυθιστοριογράφου δεν είναι από τα πράγματα, τα όποια δύνανται να μās θέσοσιν εις πλήρη βεβαιότητα.

Τό πλέον σήνηδες μέσον και τό άριστον ασφαλώς, το όποιον μεταχειρίζονται οι μυθιστοριογράφοι οι όποιοι γνωρίζουν το επάγγελμά των, είναι να περιβάλλουν την εξαιρετικήν περίπτωση με πολλά γεγονότα πολύ γνωστά και παρασηρήσεως συνήθους. Υπό τās συνθήκας αυτές δίδομεν προς αυτούς πίστιν, διότι βλέπομεν ότι γνωρίζουσι καλώς να παρατηρώσιν ότι παρατηρούμεν και ήμεεις αυτοί και τούς υποκλήόμεθα ως καλοίς παρατηρητάς και υποθέτομεν ότι ήθηξαν επίσης καλοί παρατηρητάς εις τās περιπτώσεις τās εξαιρετικές, τās όποιās μās αναφέρουσιν ή εξαιρετική ούτω περίπτωσης έπωφελείται, τούτον τινά, εκ της ακριβείας όλων εκείνων τα όποια την περιβάλλουν.

Εγώ, τέλος, δεν θα ήδύναμην ακριβώς να εϊπω πώς πρέπει να αναγνώσκη τις τα βιβλία ταύτα. Διαφεύγουσιν όλίγον τα συνήθη μέσα αναγνώσεως. Συνήθως τα αναγνώσκουσι ως καθαρά και άπλά έργα φαντασίας και δεν όφείλουσι χάριτας εις τον συγγραφέα, ειμή διά την δύναμιν της φαντασίας, εναντίον του όποιου ακριβώς όστος διαμαρτύρεται λέγων: «Εάν ήτο δημιουργημα φαντασίας, δεν θα ήτο ένδιαφέρον» και δυσχερασιόμενος ως ιστορικός, περί του όποιου θα ελεγον ότι είναι μυθιστοριογράφος πολύ περιόργος.

Τό εξαιρετικόν εν τη φιλολογία είναι ή άπεικόνισις της ψυχής όλων ήμών και των ήθών όλων ήμών μετά τινος σοφής υπερβολής προωρισμένης να έξαρη τα μέρη τα πλέον οσοιώδη και τα πλέον ένδιαφέροντα αυτής ταύτης της άληθείας. Και είναι ακριβώς ή υπερβολή αυτή, ή όποια παράγει τους εξαιρετικούς χαρακτήρας ως τους Harpagon τους Tartuffe, τα Chimène, τας Pauline, κλπ. Αλλά αι εξαιρέσεις αύται, αι όποιαί είναι άπλως μία εύφυής υπερβολή και

μία μεγέθυνσις τῆς ἀληθείας, εἶνε ἀναγνωρίσιμοι καὶ ἐπεργάται ἀκόμη. Εἰς στίχον τοῦ καλοῦ Sanson τοῦ Ἰησοῦ, εἶνε πολὺ χαριεῖς :

«Εἰς τὴν ὑπερβολὴν ἰδίως ἀπαιτεῖται μέτρον».

Ἐπάρχει ἀναμφιβόλως ἀπλοϊκότης τις εἰς τὴν διαιτέλωσιν, ἀλλ' ἔχει ἀπολύτως δίκαιον· θὰ εἶπω τὸ αὐτὸ μετὰ τῆς αὐτῆς ἀπλοϊκότητος, ὅτι εἰς τὸ ἐξαιρετικὸν ἰδίως ἀπαιτεῖται μία βᾶσις γενικῆς ἀληθείας, ἢ ὅποια μᾶς πείθει ὅτι, ὅσον ἀνώμαλον καὶ ἄν εἶνε τὸ ἐξαιρετικόν, εἶνε ἀλήθες ἀκόμη καὶ ἢ ὅποια διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἀποδίδει, τρόπον τινά, εἰς τὸ ἐξαιρετικὸν τὸ ἐγ' ἡμῶν κῶδός του καὶ συνεπῶς τῆ ἐνδιαμέσου του. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὅλως ἐξαιρετικόν, συνήθως τοῦτο παρέχει δυσάρεστον ἐντύπωσιν διὰ τοῦ προφανῶς ἑτερογενῶς χαρακτῆρός του, διὰ τῆς ἀβεβαιότητος εἰς τὴν ὅποιαν εὐρίσκειται τις εἰς τὴν ἀπρόκειται περὶ ἀληθείας, ὅποτε δὲν θὰ ὑπῆρχε τίποτε τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον, ἢ εἰς εἶνε δημοῦργημα φαντασίας, ὅποτε κινεῖ ἀπλῶς τὸ ἐνδιαφέρον μίς διὰ τὸν συγγραφέα, ὅστις εἶνε προικισμένος διὰ μιᾶς φαντασίας τόσον ἐξαιρετικῆς.

Λέγω συχνά : «Τὸ ἐξαιρετικὸν εἰς τὸ μυθιστόρημα δὲν μὲ διδάσκει εἰ μὴ ἐπὶ τοῦ ἐξαιρετικοῦ τοῦ συγγραφέως, πράγμα τὸ ὅποιον, ἄλλως τε, ἔχει ἀξίαν τινά».

Πολλοὶ ἀναγνώσται ἐν τούτοις λαμβάνουσι ἐνδιαφέρον διὰ τὸ κενρὶως ἐξαιρετικόν, ἀναγινώσκοντες, ὡς λέγουσι, διὰ τὰ συγκληθῶσι σφοδρῶς, διὰ τὰ μεταβάλλουσι περιβάλλον, διὰ τὰ ἴδωσι νέον τι καὶ θητελῶς νέον καὶ ἀκριβῶς μὴ ἀπασχολούμενοι ποσῶς εἰς τὸ νὰ ἐλέγξωσι, πράγμα τὸ ὅποιον οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἐπ' ἀνοδος εἰς τὸ ἥδη γνωστὸν καὶ εἰς τὴν ζωὴν, τὴν ἐλάχιστη ἀγαπητὴν, ὅλων τῶν ἡμερῶν. Δὲν σκοπῶ νὰ μεμψῶ αὐτούς διὰ τοῦτο, ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἴσως θὰ ἦτο προτιμώτερον νὰ ἀπευθυνθῶσι εἰς ἄλλην τινὰ τέχνην, παρὰ εἰς τὴν φιλολογίαν. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον μᾶς κάμνει νὰ ἐξέλθωμεν ἐκ τῆς συνήθους ζωῆς δὲν εἶνε οὔτε ἢ φιλολογία, ὅσον ρομαντικὴ ἢ ὅσον ποιητικὴ ἂν εἶνε, οὔτε ἢ ζωγραφικὴ, οὔτε ἢ γλυπτικὴ, ἀλλ' εἶνε ἢ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἢ μουσικὴ, εἰς τοὺς δύο πόλους, οὔτως εἰπεῖν, τῆς τέχνης. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, ἢ ὅποια, παρὰ τῶσαν ἀντίρροπον, δὲν ἀντιγράφει τίποτε καὶ δὲν εἶνε εἰ μὴ συνδυασμὸς ὡραίων γραμμῶν ὅλως ἀμνημονίων καὶ προσοχομένων ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ἀντιλήψεως τῶν ὡραίων γραμμῶν ἢ μουσικῆ ἣτις δὲν ἀντιγράφει τίποτε καὶ δὲν ἀπεικονίζει εἰ μὴ ψυχικὰ καταστάσεις.

Ἀκόμη ἢ ἀρχιτεκτονικὴ ἐπιμαρτυρεῖ τὴν σκέψιν εἰς τὴν αὐτικὴν ζωὴν ὑπὸ ταύτην τὴν ἐννοιαν, ὅτι ἐν μνημείον κατασκευασθῆ διὰ τὰ δεχθῆ ἐν πλῆθος διὰ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν πράξιν καὶ ἀφείλει μέχρις ἐνός ὡραίου σημείου νὰ ἔχη τὸν χαρακτῆρα ὁ ὁποῖος ἀ-

μόζει εἰς τὴν πράξιν ταύτην, ὅπως ἔχει τὸ σχῆμα τὸ ὅποιον ἀρμόζει εἰς αὐτήν· ἐν σχολεῖον δὲν πρέπει νὰ παρουσιάζῃ τοὺς αὐτοὺς συνδυασμοὺς γραμμῶν, τοὺς ὁποῖους μία ἐκκλησία. Ἡ μουσικὴ μόνον εἶνε ἀπολύτως ἢ τέχνη, ἢ ὅποια ἐπιτρέπει νὰ ἐκφύγῃ τις πρὸς στιγμὴν ἐκ τῆς ζωῆς καὶ ἢ ὅποια βοηθεῖ εἰς τοῦτο εἶνε αὐτὴ ἢ ἐκφρασίς τῆς ὑνειροπολήσεως.

Οἱ ἀρεσκομένοι εἰς τὸ ἐξαιρετικὸν ἐν τῇ φιλολογίᾳ, οἱ ὅποιοι ἀγαπῶσι τοῦτο ὄχι ἐκ τοῦ κόπου τοῦ καστοῦ καὶ συνήθους, ἀλλ' ἐκ τοῦ πόθου νὰ ἐκφύγῃ τῆς πραγματικῆς ζωῆς, ἀπαιτῶνται λοιπόν, πιστεύω, ἀπευθυνόμενοι εἰς τὴν φιλολογίαν, συντηροῦσιν, ἀρεσκομένοι εἰς αὐτὸ, ἐν εἰδῶς τὸ ὅποιον, ἐν φιλολογίᾳ, εἶνε ἐν εἰδος ψευδῆ καὶ θὰ ἔκαμνον καλλίτερα, πιστεύω, νὰ ἀπευθύνωνται, κατὰ τὰς ἰδιαιτέρας ἰδιωσυγκροτήσεως των, εἰς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην τῶν δύο ἄλλων τεχνῶν, τὰς ὁποίας ἀνέφερα.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ὑπάρχουσι ἀναγνώσματα διάφορα κατὰ τὰς διαφόρους πνευματικὰς φύσεις καὶ συνεπῶς ὑπάρχει μία σποδὴ τῶν πνευμάτων καὶ ἀκόμη τῶν ψυχῶν, μία σποδὴ τῶν ἀνθρώπων βασιζομένη εἰς τὰς ἰδιαιτέρας κλίσεις καὶ προτιμήσεις αὐτῶν ὡς ἀναγνωστῶν. Ἡ σποδὴ αὕτη εἶνε διασκεδαστικὴ, ἀπαιτῆ ἐπίσης ἢ ἐλάχιστη ἀσφαλῆς καὶ τοιαύτη, ὥστε δὲν πρέπει νὰ ἐμπιστεύεται τις εἰς αὐτήν μὲ ἐλαφρότητα, ἀλλ' ὅποιοδήποτε ἀρεκτὰ διδακτικὴ.

Ἐκεῖνος, ἐπὶ παραδείγματι, ὁ ὁποῖος δὲν δύναται νὰ ἀναγινώσῃ εἰ μὴ διηγήσεις, ὁ ἀναγνώστης τοῦ Ἀλεξάνδρου Δαμά, δὲν εἶνε ἄνθρωπος δρόσεως καὶ ἐνίοτε μάλιστα εἶνε πολὺ ὀκνηρὸς, ἀλλὰ συνηθέσιαι δὲν εἶνε οὔτε παρατηρητῆς τῶν ἄλλων, οὔτε παρατηρητῆς ἑαυτοῦ καὶ δὲν ἔχει οὔτε ἐσωτερικὴν ζωὴν, οὔτε ἐξωτερικὴν πνευματικὴν ζωὴν.

Ἀρεσκέται εἰς τὰς ἱπποδρομίας καὶ εἶνε εὐχαρίστως θεατῆς ἀναχωρήσεως ἀεροπλάνων εἶνε, ἐκτός τῆς περιπτώσεως κατ' ἢν πάσχει ἀπὸ φρονικῆν ὀκνηρίαν, φίλος τῶν ταξειδίων, ἀφοῦ τὰ ταξείδια εἶνε, ἂν ὄχι ἐντελῶς, ὅπως εἶπεν ὁ Ἐμερσον, «ὁ παράδεισος τῶν ἀνοήτων», τοῦλάχιστον ὁ παράδεισος ὅλων ἐκείτων οὔτινες σπεροῦνται τοῦ χαρίσματος τοῦ παρατηρεῖν ἢ τοῦ ἐρευνᾶν διὰ τῆς σκέψεως, διότι οὔτε ἢ ἐρευνα τοῦ πνεύματος, οὔτε αὐτὴ ἢ παρατηρητικότης ἀπαιτοῦσι πλέον τῶν ἐξωτερικῶν χιλιόμετρων διὰ τὰ εἶρωσιν ἱκανοποιήσιν.

Ἀρεσκέται εἰς τὸ νὰ διηγῆται καὶ συνήθως διηγῆται ἴδια συμβάνια. Εἶνε ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος λέγει τὸ πολὺ-πολὺ : «ἦμουν ἐκεῖ, μὲ συνέβη ἐκεῖνον». Διηγῆται πολὺ, κρίνει ὀλίγον, δὲν σκέπτεται ποτέ. Εἶνε εἰς ἄνθρωπος εὐχάριστος, τοῦ ὁποῖου ἢ συντηροῦν εἶνε τόσον τερπνὴ, ὅσον εἶνε ἀνωφελῆς, εἰς εἶνε ἀλήθες, πράγμα τὸ ὅποιον δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ τις, ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶνε εὐχάριστον δύναται νὰ εἶνε ἀνωφελές

Ὁ ἀναγνώστης, τοῦναντίον, ὁ ὁποῖος προσιμᾷ τὸ πλῆρες πραγματισμοῦ μυθιστόρημα, εἶνε γενικῶς ἐν πνεῦμα ἀκριβές, εὐθύ, ἰσόρροπον. Εἶνε ὀξυδερκής, ἔχει εὐθυκροίαν, δὲν θὰ πλανηθῆ ποτέ, σπανίως θὰ τὸν ἀπατήσουν, εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς δὲν θὰ ἐξέλθῃ ἠττημένος. Ἐχει ροπήν πρὸς τὴν ἀπαισιοδοξίαν, ἢ μᾶλλον, διότι ὁ μέγας ἀπαισιόδοξος εἶνε πάντοτε εἰς ἰδανιστῆς ἀπορητευμένος, ἔχει τάσιν νὰ εὐρίσκη τὰ πάντα μέτρια, νὰ λαμβάνῃ ὅμως τὰ πράγματα ὡς ἔχονσι καὶ νὰ συμμορφῶται πρὸς αὐτὰ χωρὶς πολλὴν δυσκολίαν. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἀνθρώπους, παρηγορεῖται κακολογῶν αὐτοὺς καὶ εἶνε ἐξ ἐκείνων, σημεῖον ψυχῆς σκυθρωπῆς καὶ ὀλίγον κακῆς, διὰ τοὺς ὁποῖους ἢ κακολογία εἶνε παρηγορία.

Ὁ ἀρεσκομένος εἰς τὰ πλῆρη πραγματισμοῦ βιβλία δὲν εἶνε πολὺ καλός. Εὐρίσκει συχνὰ ὅτι ἔσονται φεύς του δὲν εἶνε πολὺ ἀπαισιόδοξος καὶ θὰ ἔδ.δεν εἰς αὐτὸν συμβουλὰς ὑπὸ τὴν ἐννοιαν μεγαλητέρας ἀσθηρότητος καὶ γνώμης πολὺ ἐπιτόνου ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης εὐτελείας. Ὁ φίλος τῶν τοιοῦτων βιβλίων εἶνε ὀλίγον ἀπαισῆς εἰς τὴν συνταραχίαν του. Τὸν θεωροῦσιν εἰς τὰς αἰθουσὰς πρόσωπον ἀνεπιθύμητον, ἐκτός εἰς ἔχη πνεῦμα καὶ χιοῦμος, χάριν τῶν ὁποῖων συγγραφοῦσιν ὅλα εἰς τὰ μέρη αὐτά.

Ὁ ἀναγνώστης ἰδεολογικῶν βιβλίων, εἰς τὰ ὅποια τὰ πρόσωπα ἔχουσι ἐξαιρετικὰς ἀρετὰς καὶ ἀσυνήθεις λεπιότητας αἰσθημάτων, εἶνε γενικῶς ἀναγνώστης. «Ἐχω ὑπὲρ ἐμοῦ τοὺς νέους καὶ τὰς γυναῖκας», ἔλεγεν ὁ Λαμαρτίνος καὶ ἢ Γεωργία Σάνδη θὰ ἠδύνατο νὰ τὸ εἶπῃ ἐπίσης χωρὶς ποσῶς καὶ ἀπατηθῆ. Ὁ ἀναγνώστης τῶν ἰδεολογικῶν βιβλίων δὲν εἶνε ἀπαταιτήτως αἰσιόδοξος· ἀλλ' ἐπιθυμεῖ νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν εὐγένειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τοῦλάχιστον εἰς ἀριθμὸν τινα προνομιούχων ἀτόμων, μεταξὺ τῶν ὁποῖων καταλέγει σαυτὸν καὶ ὄχι πάντοτε ἀδίκως. Ἐχει γενναῖοφρονος διαθέσεις· ἔχει τοῦλάχιστον γενναῖοφρονος διαθέσεις, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ καταλογίζονται εἰς αὐτὸν καὶ ἂν δὲν ἀκολουθοῦνται πάντοτε ἀπὸ πλῆρες ἀποτελέσματος. Ἀποκτᾷ μίαν ψυχὴν ὅλως ἰδιαιτέραν, ἣτις σύγκεται ἐξ ἐκείνης ἐν πρώτοις τὴν ὅποιαν ἔφερε μετ' ἑαυτοῦ καὶ ἢ ὅποια ἔκλινε φυσικὰ πρὸς τὸ ἰδανικόν, ἐξ ἐκείνης ἔπειτα τὴν ὅποιαν ἠγλήθη ἐκ τῶν εὐνοουμένων του βιβλίων καὶ ἢ ὅποια καθίσταται ἀκόμη λεπιοτέρα καὶ εὐγενεστέρα τῶν ἀρχικῶν ἐνοτικῶν ἀποκτᾷ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ὀνομάζονται ψυχὴν ρομαντικὴν.

Ὁ ρομαντικὸς εἶνε ἐν πλάσμα ἐράσιμον, πὸ ὅποιον μᾶς δίδει πολλὰς ἱκανοποιήσεις : τὴν ἱκανοποίησιν ἐν πρώτοις νὰ τὸν ἀγαπῶμεν ἔπειτα ἐκείνην νὰ τὸν θαιμάτωμεν ὀλίγον ὡς ἐν εὐγενῆς πρόσωπον εἰς τὴν κορινθίαν τῆς ἀνθρωπότητος· τὴν ἱκανοποίησιν προσεῖν νὰ μὴ τὸν φοβοῦμεθα, καὶ ἂν ἀκόμη δὲν θὰ ἔπρεπε

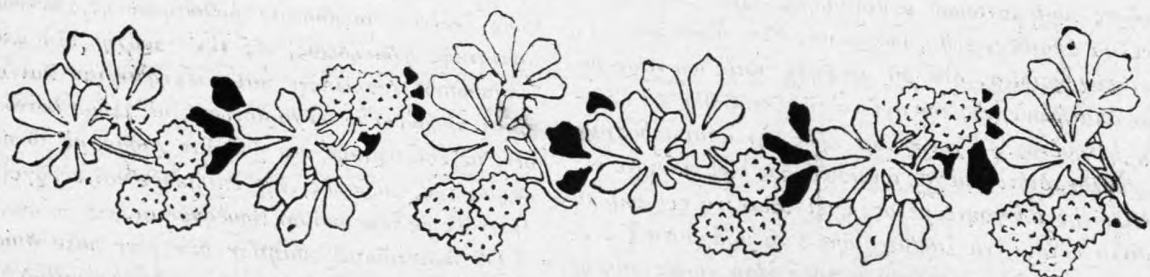
ἐπὶ τὴν ἐποψιν ταύτην νὰ ἔχωμεν πλήρη ἐμπιστοσύνην· τὴν ἱκανοποίησιν τέλος νὰ τοῦ δίδωμεν τὰς περιφῆμον ἐκείνας συμβουλὰς ὀρθοφροσύνης, συνέσεως, πρακτικῆς φρονήσεως, εἰς τὴν παροχὴν τῶν ὁποῖων εὐρίσκομεν ἀγαλλίασιν καὶ ὑπερηφάνειαν καὶ αἱ ὁποῖαι πληροῦσι μὲ εὐχαρίστησιν, μὲ πλήρη ἱκανοποίησιν, μὲ ἐσωτερικὴν καὶ βαθεῖαν χαρὰν, μὲ τὸ συναισθηματῆς ὑπεροχῆς, τῆς ἐπεικεῦς καὶ εὐεργετικῆς, ἐκείνους ἐκ τῶν ὁποῖων προσέροχται.

Οἱ ἀναγνώσται ποιητῶν δὲν εἶνε πολὺ διάφοροι τῶν ἀναγνωστῶν ἰδεολογικῶν μυθιστορημάτων· ἀντὶ-μεθὰ ἐν τούτοις νὰ κάμωμεν διάκρισιν τινά. Ὁ ἀναγνώστης τῶν ποιητῶν δὲν εἶνε μόνον εἰς ρομαντικὸς· εἶνε εἰς καλλιτέχνης ἢ εἰς ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἀξιοῖ ὅτι εἶνε καλλιτέχνης. Θέλει νὰ ἀναγινώσῃ εἰς μίαν ὑψηλοῦσαν καλλιτεχνικὴν, εἰς τὴν γλῶσσαν ἐκείνην, ὅπως εἶπεν ὁ Musset τὴν ὅποιαν ὁ κόσμος ἐννοεῖ ἀλλὰ δὲν ὀμιλεῖ, καὶ θὰ προσθέσω ὅτι ὁ κόσμος δὲν τὴν ἐννοεῖ μάλιστα πολὺ. Ὁ ἀναγνώστης ποιητῶν εἶνε εἰς μέσης ἢ πιστεύει ὅτι εἶνε καὶ κολακεύεται διὰ τοῦτο. Ἐπάρχει μεταξὺ τῶν ποιητῶν καὶ τῶν ἀναγνωστῶν ποιητῶν εἰς δεσμός, ὡς ὁ μεταξὺ τῶν ἐλευθέρων τεκνῶν, ὁ ὁποῖος δὲν ἔπαρχει μεταξὺ τῶν μυθιστοριογράφων καὶ τῶν ἀναγνωστῶν μυθιστορημάτων.

Ὁ ἀναγνώστης τῶν ἰδεολογικῶν μυθιστορημάτων δὲν εἶνε ὑπερόπτης συνήθως, ἀλλ' ὁ ἀναγνώστης τῶν ποιητῶν εἶνε σχεδὸν πάντοτε. Περιφρορεῖ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἀναγινώσκουσι τὰς ἐφημερίδας· περιφρορεῖ ὀλίγον ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἀναγινώσκουσι τὰ πρακτικὰ καὶ τὰ ἱστορικὰ βιβλία. Δὲν ἀμφισβᾷ ποσῶς ὅτι ἔχει μίαν ψυχὴν ἀνωτέρας ποιότητος, ψυχὴν τὴν ὅποιαν ἔδραψε μὲ τὸ μέλι τοῦ Ὑμητιοῦ.

Εἶνε σπάνιον εἰς ἀναγνώστης ἰδεολογικῶν μυθιστορημάτων νὰ εἶνε ὁ ἴδιος μυθιστοριογράφος· εἶνε σπάνιον, τοῦναντίον, ὁ ἀναγνώστης ποιητῶν νὰ μὴ εἶνε ὁ ἴδιος στιχογράφος· ἀνήκει εἰς τὸν Παρνασσόν. Εἰς τὸ φιλοσοφικὰ βιβλία ἀναζητεῖ τις γενικὰς ἰδέας, εἰς τὰ πλῆρη πραγματισμοῦ μυθιστορήματα παρατηρήσεις, εἰς τὰ ἰδεολογικὰ μυθιστορήματα ὡραῖα αἰσθημάτων, εἰς τοὺς ποιητὰς ὅλα αὐτὰ, καὶ ἐπὶ πλέον ἐπινοήσεις ρηθῶς, μελωδίας, ἁρμονίας, μίαν ὀλόκληρον τέχνην, ἢ ὅποια εἰς τὴν ποίησιν ἔχει τόσην σημασίαν, ὅσην καὶ ἢ οὐσία, καὶ ὅλων αὐτῶν ἔχει τις τὴν ἀπόλαυσιν, μόνον ὅταν ἀνεμίχθῃ εἰς αὐτὰ, τὰ ἐδοκίμασεν, ἀνεμέτρησε τὰς δυσκολίας των καὶ ἐφύλασεν ὁ ἴδιος εἰς νικρὰς τινὰς σχετικὰς ἐπιτυχίας. Ὅπως μόνον οἱ μουσικοὶ ἐννοοῦσι τὴν μουσικὴν καὶ οἱ ἄλλοι, ὅταν πιστεύουσιν ὅτι ἐννοοῦσι κάτι ἐξ αὐτῆς, εἶνε ἀπλῶς σπουδῆς, οὔτω μόνον οἱ ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι ἐπῆρξαν ὀλίγον στιχογράφοι ἐννοοῦσι τοὺς ποιητὰς.

Ἐπειτα συνέχεια).

ΔΥΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΡΥΝΑΓΟΡΑ ΜΥΤΙΔΗΝΑΙΟΥ

[*Εκ τού μετ' ὀλίγον ἐκδομένου «ΣΤΕΦΑΝΟΥ» συλλογῆς ἀρχαίων ποιημάτων]

—Πρὸς κόρην μετ' ἀνθοδέσμης.

I

Τὴν ἀνοίξει πρὶν ἀνθίζαν τὰ βόδα μυρωμένα.
 Μὰ ἐμεῖς χειμῶν' ἀνοίξαμε καλύκια πορφυρὰ,
 γιατί χαμωγελάσαμε στὰ σημερινά σου γέννα
 πῶς, κόρη, καὶ τοῦ γάμου σου κοντόφθασ' ἦ χαρὰ.
 Καθένας μας ἐζήλεψε νὰ στεφανώσῃ ἐσένα
 πρὶν τὸν ἥλιο τ' Ἀπριλίου νὰ κρυφικαρτερᾷ.

—Προσφυγικοὶ κληροὶ - Ζητιανάκια.

Παιδάκια, σοῦ σᾶς σήκωσε μιὰ νύχτα
 ὁ κρύος, ἀπ' τὶς ξεστῆδες γωνιές σας, τρόμος,
 κι ἓνα ωλοῖο σᾶς δόληψε ἐδῶ ἑώρα
 χωρὶς μητέρα καὶ χωρὶς πατέρα,
 Ποιὸς εἶπε, ὡτὲ ὡς μες στοὺς δρόμους
 δὴ τριγορνᾶτε τώρα ζητιανάκια;...
 Κι ἔτσι χλωμὰ, ἀρρωτιάρικα, σκιαγμένα,
 καθὼς διαβαίνετε κατατρεγμένα,
 Κάτωιων φυτῶν ἀδόξιστων, ξερῶν,
 μοῦ φαίνεστε, μωσυμωσούκια, σοῦ ἠροσμένον
 σὰ δῶρον δεῖκδ, σὰν ἄγρια χάρη
 τὸ ὠοιστήρι τοῦ ἠερὶβολάρη.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ

—Νεκρικοῦν.

II

Ὡς καὶ τὸ μιτοφέγγαρο, ποῦ φέγγει βράδυ, βράδυ
 σκοτίστη κ' ἐνυκτόσθησε μεθ' ἡλιψί του κρυφῆ.
 γιατί εἶδε τὴν συνώνυμη Σελήνη μετ' στὸν Ἄδη
 χλομῆ νὰ δύνῃ κι ἄπνοη στὴν χώρα τὴν ζοφῆ.
 Σὺν ἄλλοτε τὴν πρόκλισε μεθ' ἡλιψί της, σκοτάδι
 τώρα ἡ Σελήνη σκόρπισε στῆς κόρης τὴν ταφῆ.
 Σ. Μ.

—Ψυχασάβδατο.

Ἐλα πάλι ὅπως καὶ πρῶτα κάτω ἀπὸ τὴν περγουλιὰ
 Τώρα ποῦ μακρὰ στὴ χώρα ἀνάψανε τὰ φῶτα!
 Τώρα, ποῦ δὲ βλέπει ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου τ' ἄτρα τὰ μαλ
 [λιὰ
 ἔλα δόσμου δύο φιλιὰ· σὺν καὶ πρῶτα!
 Ἄν ἀπόψε, μεσονύχτι, κι' ἀναστῆνται οἱ νεκροί!
 Ἄκου πῶς ἀχέει ἡ καμπάνα στὴν πνοή τοῦ Νότου,
 Κάθε πεθαμένος λένε τέττα νύχτα καρτερεῖ
 νὰ πετᾷ τὸ βαρὺ, σίδανό του.

Ἐλα: δόσμου τὰ φιλιὰ σου. Καὶ ποιὸς ξέρει ἂν εἶν'
 [γραφεῖ
 —ψυχασάβδατο εἶνε ἀπόψε, τῶν νεκρῶν γιορτάσι—
 Κάτι πῶχουμε θαμμένο μὴν ἀναστῆθῃ κι' αὐτὸ
 καὶ τοῦ πόθου τὸ πιστὸ· μὰς κερᾷσι!

N. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ (Λαύρας)

ΑΠΟ ΤΑ ΘΕΑΤΡΑ

λίσσεται με πνεῦμα, με σάτυρα καὶ με ἓνα διάλογον πραγματικῶς ἐξυπνον καὶ ζωηρόν.

*Ὁλος ὁ θίασος ἔπαιξε πολὺ καλά.

Τρία νέα ἔργα ἐδόθησαν τὸν μῆνα αὐτὸν ἡ «Θεατρίνα» εἰς τὸ θέατρον Κυβέλης, τὸ «Μπόμπυ πὲς τὴν ἀλήθεια» εἰς τὸ θέατρον, Κοτοπούλη καὶ ἡ «Κόρη τῆς Καταιγίδος» τὸ τρίτον αὐτὸ, ὀπερέττα, τοῦ κ. Σακελλαριδῆ εἰς τὸ Πανελλήνιον ὑπὸ τοῦ θιάσου τοῦ κ. Μηλιάδη. Ἡ «Θεατρίνα» εἶνε ἔργον — κομεντί— τῶν κ. κ. Πετροκοκκίνοῦ καὶ Μπουσκῆ. Διὰ τοῦτο ἴσως, ἔχει καὶ περισσότερον ἐνδιαφέρον, ἀφοῦ ὄφθαλμοὶ τῶν συγγραφέων τοῦ εἶνε Ἕλληνας.

Ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου, εἶνε ἡ εξῆς:

Μία μεγάλη καλλιτέχνης τῆς Σκηνης, ἡ Λίνα ἀποφασίζει κατόπιν ἐνὸς ἐρωτικοῦ ἀτυχήματος, νὰ ἀποχωρήσῃ τῆς σκηνης τὴν στιγμὴν ποῦ εὐρίσκεται εἰς τὴν μεγαλειτέρα τῆς δόξα. Καὶ με ἓνα κόπο πραγματικῶς βαθὺ πραγματοποιεῖ τὴν ἀπόφασιν. Διὰ νὰ μετριάσῃ ὅμως αὐτὴ τὴν ἀπογοήτευσιν καλεῖ κοντὰ τῆς τὸν υἱὸν τῆς, με τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ εὖρη εἰς αὐτὸν παρηγορίαν. Ἐκείνος σπεύδει νὰ ἀπακούσῃ εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς μητέρας του, καὶ φθάνει κοντὰ τῆς φέρον μαζὺ του, ἓνα υἱὸν καὶ μία σύζυγον, διότι εἶχε ὑπανδρευθεῖ, εἰς ἡλικίαν ἐντελῶς νεανικῆν. Τὸ παιδάκι ὅμως αὐτὸ, ὁ ἔγγονος, εἶνε μία καθημερινὴ ὑπόμνησις τῆς ἡλικίας τῆς καλλιτέχνης. Εἶνε πλέον «γιαγιὰ» καὶ πρέπει νὰ μείνῃ ἀφοῦ δι' αὐτὴν δὲν ὑπάρχουν εἰς τὸ εἶδος οἱ καλλιτεχνικοὶ θρίαμβοι. Ἀλλὰ ἡ ἀπόφασιν αὐτὴ δὲν ἠμπορεῖ νὰ κρατήσῃ ἐπὶ πολὺ. Ἡ οἰκογενειακὴ ζωὴ ποῦ ὀνειροπόλησε καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἐζήτησε νὰ εὖρη τὴν λήθη τῆς δόξης δὲν τῆς ἀπέδωκε ἐκεῖνο ποῦ ἐφαντάσθηκε. Ἡ ἀνάμνησις τῶν καλλιτεχνικῶν τῆς ἐπιτυχιῶν ἐξυπνοῦν μέσα τῆς με τὴν μεγαλειτέρα ἔντασι. Καὶ σὲ μιὰ ὥραία στιγμὴ ἐπανέρχεται εἰς τὸ θέατρον καὶ εἰς τὸν ἐραστὴ τῆς, τὸν ὁποῖον ἠνόμιζε ὅτι δὲν ἔβρασε πλέον νὰ ξαναῖδῃ. Ἀλλὰ τὴ τελευταία στιγμὴ δὲν λησμονεῖ ὅτι εἶνε γυναίκα, καὶ κρύπτει ἀπὸ τὸν ἐραστὴ τῆς, τὴν ὑπαρξὴ τοῦ μικροῦ τῆς ἐγγόνου, με τὴν βεβαιότητα ὅτι κρύπτει δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου τὴν ἡλικίαν τῆς.

Ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, οἱ κ. κ. Ροδοκανάκης καὶ Μπουσκῆ ἐδημιούργησαν ἓν ὥραιον ἔργον. Ἐχει μέσα του πολλὴ ἀλήθεια. Καὶ ἡ ἀλήθεια εἶνε ἐκείνη ποῦ δίδει ζωὴ εἰς κάθε ἔργον, πολὺ περισσότερον εἰς ἔργον θεατρικόν.

Ἡ ἐπιτέλεισις ὑπῆρξε πραγματικῶς ἄψογος. Ἡ κ. Κυβέλη ἡ καλλιτέχνης ἠθοποιός, ἐξοτάνεψεν ἀληθῶς τὴν ἡρωίδα τοῦ ἔργου, καὶ τῆς ἔδωκε εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν γραμμὴν τὴν ἀπαράμιλλον ἐμφάνισιν τῆς γυναικὸς ποῦ αἰσθάνεται ποῦ ὑποφέρει, ποῦ παθαίνεται. Ἐπίσης καλὴ καὶ ἡ Δις Μυράν, ὅπως καὶ Δις Λεάνδρου καὶ ἡ κ. Ἀλκαίου, καὶ ὁ κ. Παπαγεωργίου.

«Μπόμπυ πὲς τὴν ἀλήθεια». Τὸ ἔργον αὐτὸ τοῦ Ἀμερικανικοῦ συγγραφέως κ. Μοντγκόμερου, ἐδόθη με ἀρκητὴ ἐπιτυχία εἰς τὸ θέατρον τῆς Κας Κοτοπούλη. Ἡ ὑπόθεσις τῆς φάρσας αὐτῆς ἔχει ὡς βάσιν τὸ γνωστὸν διήγημα, ὅπου ἓνας ἀνθρωπος ἀποφασίζει ἐπὶ εἰκοσι τέσσαρας ὥρας νὰ εἰπῇ τὴν ἀπόλυτον ἀλήθεια.

Καὶ με τὴν ἀλήθεια αὐτὴ κατορθώνει νὰ ἀναστατώσῃ ἓνα περιβάλλον ὀλοκλήρου καὶ νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ κινδύνου νὰ χάσῃ ἀκόμη καὶ πολυαγαπημένη μνηστὴν, διότι δὲν ἀπέκρυψε τὰς ἀληθείας του ἐντυπώσεις καὶ διὰ τὴν πεθερὰ του ἀκόμη.

Αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις ἡ ἀπλὴ γίνεται χαριτωμένη, διότι ἐξε-

« Ἡ Κόρη τῆς Καταιγίδος». Μία πρώτη ἡ ὁποία συνεκέντρωσε ἐνδιαφέρον καὶ κόσμο εἰς τὸ θέτρο Πανελληνίου, ἦτο ἡ ἑσπέρα τῆς «Κόρης τῆς καταιγίδος» ἡ ὁποία ἐδόθη εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς Ἰουλίου. Ἡ ὀπερέττα τοῦ κ. Σακελλαριδῆ ἐκρίθη διότι δὲν ἱκανοποίησεν ἐντελῶς τῆς ἐλπίδας τοῦ μουσουργοῦ τῆς. Καὶ ἦσαν αἱ ἀξιώσεις πολλαὶ διότι ὁ κ. Σακελλαριδῆς ἐδημοσίευσεν τὴν προηγουμένην τῆς παρουσιάσεως τοῦ ἔργου τοῦ ἐπιστολὴν, διὰ τῆς ὁποίας ἀνεγνώριζε τὴν «Κόρη τῆς Καταιγίδος» εἰς τὸ τεχνικώτερον ἔργον του, ἀπὸ ὅλα ὅσα μέχρι τοῦδε ἔδωκε εἰς τὸ θέατρον. Καὶ ἐνὼ ἡ «Κόρη τῆς Καταιγίδος» ἔχει ὅλας τὰς ἀρετὰς καὶ τῆς ἐνορχηστρώσεως καὶ τῆς γλυκύτητος τὰς μελωδίας ὅσαι διέκριναν ἕως τώρα τὰ ἔργα τοῦ Ἕλληνο μουσουργοῦ, ἡ κριτικὴ βασιλευσάν εἰς τὴν ἐπι τολήν τοῦ ἴδιου ἐκρίνεν με περισσότεραν ἀσθητικότητα τὸ ἔργον, διότι ἠξίωσε περισσότεραν τέχνην καὶ περισσότεραν ἀριότητα. Τὸ πολὺ ὅμως κοινὸν δὲν ἐδίστασε νὰ χειροκροτήσῃ τὸν κ. Σακελλαριδῆ καὶ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ θέατρον τοῦ Πανελληνίου ἀπεκρίμων εὐχμεριστοὺς ἐντυπώσεις.

«Φρασκουίτα». Με μιά θριαμβευτικὴ ἐπιτυχία ἐδόθη ἡ Φρασκουίτα, τοῦ Λέχα εἰς τὸ θέατρον τοῦ κ. Παπαϊωάννου. Ἡ Φρασκουίτα ἔχει ὅλην τὴν φρεσκάδα τῆς μουσικῆς τοῦ Λέχα, καί τῆς πραγματικῆς νῆφι ἀπὸ ὀλοκλήρου τὸν θίασον, καὶ ἀποσπᾷ κάθε βράδυ παταγώδη χειροκροτήματα τοῦ κοιντοῦ ποῦ πικρὸν τὴν παρακολουθεῖ.

Ἡ κ. Κολυβά ἐδημιούργησεν ἓνα ὥραϊότατον ὄραον.

«Ντονέτα». Με πολλὴ ἐπιτυχία ἐδιδάχθη εἰς τὸ θέατρον Κυβέλης ἡ Ντονέτα τοῦ κ. Ροδοκανάκη. Ἡ κ. Κυβέλη ὡς Ντονέτα ἔπαιξε τόσοον τέλεια ὅστε νὰ ἐνθουσιάσῃ καὶ αὐτὸν τὸν συγγραφέα.

Εἰς τὰ Διονύσια, τὸ ἐκλεκτὸν θέατρο τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος, ἐδόθη με ἀρκητὴ ἐπιτυχία ὁ «Φαβορίτος» τοῦ Στόλτζ.

ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ κ. Δ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΥ

Ὁ κ. Καμπουροῦ ὑπὸ τὸν μετριοφρονα τίτλον «Μελέται καὶ Ἔρευναί» προαναγγέλλει τὴν ἐκδοσιν ὀγκωδωστάτης φιλολογικῆς, ἱστορικῆς καὶ λαογραφικῆς ἐργασίας ὅ ἑπιφανῆς συγγραφεὺς εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς πολυγραφωτέρους Ἕλληνας. Ἰσως μετὰ τὸν κ. Δὲ Βιάζην τοῦ ὁποῖου οἱ τίτλοι τῶν ἔργων του καὶ τῶν μελετῶν του συγκρατηθέντος καὶ ἐκδοθέντος ἀπετέλεσαν ἴδιον τόμον.

Τὸ ἔργον του πρόκειται νὰ ἐκδοθῇ κατὰ τεύχη κολοῦμένα πρὸς δρ. 10 ἑκαστον, ἡ συνολικὴ δὲ τιμὴ του ἀνέρχεται εἰς δρ. 250. Συνιστῶμεν ἐκθύμως τὰ ἀπόκτησιν τῶν πολιτιστικῶν αὐτῶν ἐργασίων αἰτινες θὰ ἀποτελέσουν μνημεῖον περιφανῆς τῆς θεληματικότητος καὶ τοῦ φανατισμοῦ ἐνὸς ἀκαταπόνητου ἀνθρώπου τῶν γραμμάτων διὰ τὴν ἱστορικὴν, ἐθνολογικὴν καὶ βιολογικὴν ἐρευναν τῆς ἑλληνικῆς χώρας καὶ ἰδιαίτατα τῆς Ἀττικῆς καὶ τῶν Ἀθηνῶν.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ὁ Ὀδοιπορικὸς Σύλλογος, ἐξέδωκεν εἰς κομφοῦ τεύχη τὴν ἱστορίαν τῶν ἐκατὸ ἐκδοσῶν του. Τὸ ἐκλεκτὸν βιβλιόρακον τελειώνει με ἓνα χρονογράφημα τοῦ κ. Παύλου Νιζιάνου «Ἡ Ἀγάπη τῆς Γῆς».
 Πρωτοβόχια: Σειρὰ Λιγημάτων ὑπὸ Βελ. Φρένη. Ἐκδοσις: Ἑσπερος, Σῦρος.
 Παράδεισος.— Ἐβδομαδιαῖον Περιοδικόν. Ἐκδίδεται ἐν Ἀθήναις.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Εσπερος — Μηνιαίων Περιοδικόν — εκδίδεται εις Σύρον.

Μακεδονικά γράμματα. — Μηνιαίων Περιοδικόν. Έκδίδεται εις τὴν Ζάκυνθο.

Εὔα Νικήτρια. — Μηνιαίων Περιοδικόν. Έκδίδεται εις Ζάκυνθο. Διευθύντρια: Μαριέττα Γιαννοπούλου.

Μούσα — Περιοδικόν Μηνιαίων. Ἀθήναι.

L' Europa Orientale — Roma.

Libre — Directeur: Ms Roussel — Athènes Ὁδὸς Σίναι.

Αἱ Μούσαι — Διευθύντης: Λ. Ζώης. Ζάκυνθος.

Ἑπτανησιακὴ Ἐπιθεώρησις — Μηνιαίων περιοδικόν. Έκδίδεται εις Ζάκυνθον.

Βίβλα. — Μηνιαία φιλολογικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ Ἐπιθεώρησις. Έκδίδεται εις Μεσολόγγιον.

Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας. — Ἐξεδόθη ὁ δεύτερος τόμος τῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας τοῦ κ. Δ. Ζωγράφου.

Ἑπαλληλικὴ Ἐνωσις. — Ἑβδομαδιαίων ὄργανον τῆς λέσχης τῶν Δημοσίων Ἑπαλλήλων. Έκδίδεται ἀπὸ τῆς βιβλιοθήκης. Ἀθήναι.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Τὴν προσεχῆ Πέμπτην 19ην Ἰουλίου καὶ ὥραν 11 π.μ. ἐνεργηθῆσεται εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Διευθύνσεως Λαῶν μειοδοτικὴ δημοπρασία δι' ἐνογραφίτων προσφορῶν διὰ τὴν ἐκτύπων 600 διπλοτύπων βιβλίων ἀδειῶν κληρῶν. Ἀπὸ πλειοτέρας πληροφορίας ἀπευθυντέον εἰς τὴν Διεύθυνσιν Λαῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 13(7)1923.

(Ἐκ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας).

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Δημοπρασία διὰ τὴν προμήθειαν κριθῆς ἢ βρώμης διὰ τῶν σταθμ. ἐπιθετήρων Ἰωαννίνων.

Τὴν 29ην Ἰουλίου ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 π.μ. ἐνεργηθῆσεται ἐν Ἰωαννίνοις ἐν τῷ σπηλαίῳ τῶν δημοπρασιῶν ἰσχυρὰ δημοπρασία διὰ τὴν προμήθειαν ἰσχυρῶν χιλιάδων ὀκτάδων καρπῶν κριθῆς ἢ βρώμης διὰ τῶν σταθμῶν ἐπιθετήρων Ἰωαννίνων.

Πᾶσα πληροφορία χορηγεῖται παρὰ τῷ ἐν Ἰωαννίνοις σταθμῷ Ἐπιθετήρων.

(Ἐκ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας).

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Διαγωνισμὸς διὰ θέσιν γραφῆς παρὰ τῷ γραφείῳ Ἐποικισμοῦ Ἀρτης.

Τὴν 30 Ἰουλίου ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 9 π.μ. ἐνεργηθῆσεται ἐν Ἀρτῇ καὶ ἐν τῷ καταστήματι τοῦ ἐκεῖ Γεωργ. γραφείου διαγωνισμὸς διὰ τὴν κατάληψιν μίας θέσεως γραφῆς. Οἱ ἐπισημῶν ὀφείλουσι νὰ ἐπιβάλουν εἰς τὸ ἄνω γραφεῖον μέχρι 28 Ἰουλίου τὴν πρὸς τοῦτο αἰτησίαν τῶν μετὰ τῶν σπηλαίων πιστοποιητικῶν.

Προσόντα: ἐνδεικτικὸν β' τάξεως Γυμνασίον ἢ ἄλλης ὁμοταγοῦς Σχολῆς τοῦλάχιστον.

Πληροφορίαι χορηγοῦνται ἐν Ἀρτῇ παρὰ τῷ ἄνω γραφείῳ καὶ ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ τμήματι Προσωπικοῦ τοῦ Ὑπουργείου.

(Ἐκ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας).

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Διαγωνισμὸς διὰ τὴν κατάληψιν δύο θέσεων Γραμματέων β' τάξεως παρὰ τῇ Διεύθυνσει Ἐποικισμοῦ Θεσσαλίας.

Τὴν 23ην Ἰουλίου ε. ἔ. ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 9 π.μ. ἐνεργηθῆσεται ἐν Βόλῳ καὶ ἐν τοῖς γραφείοις τῆς Διευθύνσεως Ἐποικισμοῦ Θεσσαλίας διαγωνισμὸς διὰ τὴν κατάληψιν δύο θέσεων γραμματέων β' τάξεως.

Οἱ ἐπισημῶν ὀφείλουσι νὰ ἐπιβάλουν μέχρι τῆς 21 Ἰουλίου τὴν αἰτησίαν τῶν μετὰ τῶν πιστοποιητικῶν εἰς τὴν ἄνω Διεύθυνσιν. Προσόντα: δίπλωμα Νομικῆς τοῦ Καποδιστριακοῦ ἢ ἄλλου ὁμοταγοῦς Πανεπιστημίου ἢ ἄλλης ἀνεγνωρισμένης Σχολῆς Πολιτικῶν ἐπιστημῶν. Πληροφορίαι παρὰ τῇ Διεύθυνσει Ἐποικισμοῦ Θεσσαλίας ἐν Βόλῳ ἢ παρὰ τῷ τμήματι Προσωπικοῦ τοῦ Ὑπουργείου.

(Ἐκ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας).

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

(Διεύθυνσις Ἐποικισμοῦ).

Περὶ προμηθείας 10.000 κυβικῶν μέτρων Ξυλείας οἰκοδομησίμου.

Φέρομεν εἰς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων ὅτι ἡ προκηρυσσόμενη δημοπρασία δι' αὐτὴν προμήθειαν 10.000 δέκα χιλιάδων κυβ. μέτρων Ξυλείας οἰκοδομησίμου, ἐπανάληψήσεται τὴν 21ην ἰσχυροῦς μηνὸς Ἰουλίου ἡμέραν Σάββατον καὶ ὥραν 11 π.μ. ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ κ. Γεν. Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου. Ἀπὸ τῆς γίνωσι δεκταὶ προσφοραὶ ἐκτὸς δημοπρασίας, ἥτις ἐπιβαλεῖται διὰ τελευταίαν φορὰν. Οἱ μειοδοτικῶν δύνανται νὰ προσφέρωσι καὶ Ξυλείαν ἐκτὸς τῶν διατάξεων τῆς διακηρύξεως ἐπὶ τῇ βάρῃ τῶν τοιοῦτων τοῦ Ἐμπορίου, καθοριζόμενες χωριστῶς ἐν τῇ προσφορᾷ τῶν καὶ τὰς διατάξεις τῆς Ξυλείας ἢ προσφέρουσι.

Ἀθήναι, τῆ 16 Ἰουλίου 1923.

Ὁ Ὑπουργὸς
Γ. ΣΙΔΕΡΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Ἀνακοίνωσις.

Φέρομεν εἰς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων ὅτι δεκάμετρα προσφορὰς διὰ τὴν προμήθειαν 1000 χιλίων κ. μέτρων Ξυλείας οἰκοδομησίμου (καθρόνια καὶ σαπίδας) διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν προσφύγων τῆς περιφέρειας Πρεβέζης.

Ἐν τῇ προσφορᾷ δεόν νὰ ἀναγράφωνται καὶ αἱ διατάξεις τῆς προσφερομένης Ξυλείας καὶ τὸ προσφερόμενον ποσὸν ἐξ ἑκάστου εἶδους.

Παράδοσις τῆς Ξυλείας ἀμεσοῦς εἰς Πρεβέζαν.

Πληροφορίαι παρέχονται παρὰ τῷ τμήματι Ἐποικισμοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας.

(Ἐκ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας).

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Εἰδοποιήσις.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας δέχεται προσφορὰς δι' αἰτήσεων διὰ προμήθειαν δύο χιλιάδων βοῶν ἀροτήρων οὐρολικῶς ἢ τιμητικῶς, καὶ 500 ὄνων Κν-

τωιακῶν, ἢ ἄλλης προελεύσεως ἀλλ' ἀναλόγον ὅρους.

Εἰς τὰς προσφορὰς δεόν ν' ἀναγράφηται ὁ τόπος προελεύσεως τῶν ζώων, τὰ ὄρη, τὸ μέσον αὐτῶν βάρους, ἢ τὴν κατὰ βάρος μικτὸν ἢ κατὰ κεφαλὴν κατ' ἀποκοπὴν, ἢ ἡλικία, οἱ ὄροι καὶ προθεσμία παραδόσεως, ὁ τόπος παραδόσεως καθὼς καὶ πᾶσα λεπτομέρεια.

Πλείονες πληροφορίαι παρέχονται παρὰ τῷ ἀρμοδίῳ τμήματι Ἐποικισμοῦ.

(Ἐκ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας).

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 7ης Αὐγούστου 1920 περὶ καιατάξεως ὁποῦν δὲν καὶ καθηκόντων τῶν μαθητῶν τῶν γεωρικῶν μέσων γεωργικῶν σχολῶν καὶ τὰς προτάσεις τῶν Διευθυντῶν τῶν παρ' ἡμῖν μέσων γεωργικῶν σχολῶν Ἀρτισίας καὶ Θεσσαλονίκης, ὁρίζομεν τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰσακτέων εἰς τὰς σχολὰς ταύτας μαθητῶν κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1923—1924 ὡς ἐξῆς:

Α'). Εἰς τὴν Ἀβερῶφειον μέσων γεωργικῶν Σχολῶν Ἀρτισίας εἰς εἴκοσι (20) ἐσωτερικοῦς καὶ δέκα πέντε (15) ἐξωτερικοῦς.

Β'). Εἰς τὴν μέσων Γεωργικῶν Σχολῶν Θεσσαλονίκης εἰς εἴκοσι δύο (22) ἐσωτερικοῦς.

Προσκαλοῦνται δὲ οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ εἰσαχθῶσιν, ἕως μέχρι τῆς 10ης Αὐγούστου ε. ἔ. τὸ βραδύτερον ἐπιβάλωσιν εἰς τὸ κατ' ἡμᾶς Ὑπουργεῖον (Διεύθυνσιν Γεωργίας):

1) Αἰτήσιν ἐπὶ τοῦ κεκατονημένου χαρτοσημοῦ, ἐν τῇ ὁποίᾳ θὰ ἀναγράφωσι τὴν κατοικίαν καὶ διεύθυνσιν τῶν καὶ τὴν Σχολὴν ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐπιθυμοῦσι νὰ καταταχθῶσιν.

2) Ἐνδεικτικὸν σπουδῆς, ἢτοι ἀπολυτήριον τοῦλάχιστον Δημοσίου Ἑλληνικοῦ σχολείου (Σχολαρχείου) ἢ ἄλλου ἰσοτίμου δημοσίου εκπαιδευτικοῦ ἰδρύματος με βραδύων σὺν κατώτερον τοῦ καλῶς (6) καὶ διαγωγὴν κοσμίαν. Ἐνδεικτικὰ μὴ ἀναγράφοντα βαθμολογίαν δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψει.

3) Πιστοποιητικὸν γεννήσεως ἐκ τοῦ μητρώου τῶν ἀρρένων, ἐξ οὗ νὰ ἐμφαίνηται, προκειμένου μὲν περὶ ἐσωτερικῶν μαθητῶν, ὅτι κατὰ τὴν 15ην Σεπτεμβρίου ε. ἔ. θὰ ἔχωσι συμπληρώσει τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν, μὴ ὑπερβῆ δὲ τὸ 18ον, προκειμένου δὲ περὶ ἐξωτερικῶν, ὅτι ἐπίσης κατὰ τὴν 15ην Σεπτεμβρίου ε. ἔ. θὰ ἔχωσι συμπληρώσει τὸ 14ον ἔτος, μὴ ὑπερβῆ δὲ τὸ 23ον.

Διὰ τοὺς μὴ προσάγοντας πιστοποιητικὰ ἀναγράφοντα τὴν ἡμερομηνίαν γεννήσεως, ὡς τοιαύτη λογίζεται ἡ 1η Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους τῆς γεννήσεως.

Οἱ εἰσαγόμενοι ἐσωτερικοὶ μαθηταὶ προσληθῶσιν εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς Σχολῆς δοχ. 350 καθ' ἑξαμηνίαν διὰ γραφεῖα καὶ διδάκτρα, οἱ ἐξωτερικοὶ δοχ. 25 διὰ διδάκτρα.

Ὁ ἐπὶ τῆς Γεωργίας ὕπουργός
Γ. ΣΙΔΕΡΗΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΥΓΙΕΙΝΗΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΩΣ

Προκηρύσσει μειοδοτικὸν διαγωνισμὸν χορηγήσεως εἰς τὸ Δημόσιον διαφόρων φαρμάκων καὶ φαρμα-

κευτικῶν εἰδῶν.

Ὁ διαγωνισμὸς ἐνεργηθῆσεται τὴν 10ην Αὐγούστου ε. ἔ. ἡμέραν Παρασκευὴν καὶ ὥραν 11.1)2 π.μ. μέχρι μεσημβρίας ἐν τῷ καταστήματι τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ὑγιεινῆς ἐνώπιον τοιμελοῦς ἐπιτροπῆς.

Τῶν ὄρων καὶ συμφωνιῶν τῆς προμηθείας ὡς καὶ τῶν χορηγηθῆσομένων εἰδῶν καὶ ποσῶν γνῶσιν δύναται νὰ λάβωσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι καθ' ἑκάστην ἐργασίαν ἡμέραν ἀπὸ τῆς 11 π.μ. μέχρι μεσημβρίας παρὰ τῇ Γενικῇ Διεύθυνσει Ὑγιεινῆς.

Ὁ Ὑπουργός
Γ. ΣΙΔΕΡΗΣ

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

γροιστοποιεῖ ὅτι ἡ ἐπιβολὴ δηλώσεων παραγγῆς ποιῶν ὕδατος παρετάθη μέχρι τέλους Ἰουλίου ε. ἔ., καλοῦνται δὲ οἱ σχετικοὶ φορολογούμενοι προῖς ἐμπρόθεσμον ἐπιβολὴν τῶν δηλώσεων τῶν, ἄλλως, ὡς ἐκ τῆς ἀποκοπῆς τοῦ ὕδατος διὰ τεχνίτου, θὰ σταθῶσιν παρτὸς δικαιοσύνης τῶν καὶ θὰ ἐπιβληθῶσιν εἰς τὴν διαδικασίαν νέας ἐδροληψίας μετὰ τοῦ προμαρτυροῦντος ταύτη προσβῆτον ἐξόδου.

Ὁ Δήμαρχος Σ. ΠΑΤΣΗΣ

ΜΕΓΑΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

AU PRINTEMPS

Δ. & Φ. ΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΩΝ

ΟΛΟΣ ΕΡΜΟΥ

Τὸ τελειότερον κατάστημα

Γυναικείων Εἰδῶν

Ἀσπρόρουχα διὰ πρότερας

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΠΙΛΩΝ

ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁδὸς Ἐυαγγελιστρίας ἀριθ. 19

Ποῦστο, κομψότης ἐκελευστικῆς διακρίνουσι τὸ ἐργοστάσιον τῆς Κ-ας

ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΓΟΡΑ & ΠΩΛΗΣΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΕΜΩΝ

ΟΛΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 12

Γραφεῖα ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως μεταχειρισμένων καὶ μὴ γραμματῶν ὑπὸ τοῦ κ. Ν. ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΥ Οἴκος ἐμπιστοσύνης καὶ ἐξαιρετικῆς εὐσυνειδήσεως.

ΤΑΠΗΤΕΣ ΠΕΡΣΙΚΟΙ

ΑΔΕΛ. ΒΑΓΙΑΝΟΥ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

